

VIII

PUBLISKAIS PĀRSKATS PAR AUGSTĀKĀS TIESAS DARBU 2013. GADĀ

IEVADS	71
Ivars Bičkovičs. Augstākās tiesas aktualitāte – reorganizācija un kasācijas instances stiprināšana	72
AUGSTĀKĀS TIESAS DARBĪBAS PAMATS, STRUKTŪRA, FUNKCIJAS, STRATĒGIJA	73
Institūcijas, kuru darbību nodrošina Augstākā tiesa	73
AUGSTĀKĀS TIESAS PLĒNUMS UN VADĪBA	74
AUGSTĀKĀS TIESAS TIESNEŠĪ	74
Tiesnešu sastāva izmaiņas 2013.gadā	74
Augstākās tiesas tiesneši pašpārvaldes institūcijās	75
Tiesnešu papildu pienākumi un aktivitātes	75
Tiesnešu devums juridiskās literatūras laukā	75
STRUKTŪRVIENĪBU DARBĪBAS PĀRSKATS	76
Senāta Civillietu departaments	77
Senāta Krimināllietu departaments	80
Senāta Administratīvo lietu departaments	83
Civillietu tiesu palāta	85
Krimināllietu tiesu palāta	86
Judikatūras nodaļa	88
Administrācija	89
Atzinības 2013. gadā	92

2013.gads

Augstākajai tiesai raksturīgs ar divām svarīgākajām aktualitātēm – tiesā saņemto lietu skaita un arī neizskatīto lietu uzkrājuma palielināšanos, kā arī ar grozījumiem likumā „Par tiesu varu”, kas iezīmē Augstākās tiesas reorganizācijas sākumu. Šīm tēmām Augstākās tiesas gada pārskata plēnumā, kas notika 2014.gada 21.februārī, savos ziņojumos pieskāra visu tiesas struktūrvienību vadītāji, analizējot iemeslus, kādēļ darba apjoms nemazinās, kā arī izsakot savu redzējumu, ko varētu mainīt, lai tiesas darbu efektīvizētu.

Publiskajā pārskatā apkopota informācija no Augstākās tiesas priekšsēdētāja un struktūrvienību vadītāju ziņojumiem plēnumā, statistikas dati un cita Augstākās tiesas informācija.

Plašu informāciju par Augstākās tiesas darbu var atrast mājaslapā www.at.gov.lv.

Tā kā šis ir pārskats par Augstākās tiesas darbu 2013.gadā, tajā kasācijas instances struktūrvienību nosaukumos lietots vārds „Senāts” un Senāta tiesneši saukti par senatoriem, kā tas bija līdz 2014.gada 1.janvārim. Saskaņā ar 2013.gada 13.jūnija grozījumiem likumā „Par tiesu varu” turpmāk kasācijas instance ir Augstākās tiesas trīs departamenti, kuros strādā tiesneši.

AUGSTĀKĀS TIESAS AKTUALITĀTE – REORGANIZĀCIJA UN KASĀCIJAS INSTANCES STIPRINĀŠANA



Ivars BIČKOVIČS, Augstākās tiesas priekšsēdētājs

Darba izvērtēšana Augstākās tiesas plēnumā nozīmē arī problēmu identificēšanu un risinājumu meklēšanu. Līdzšīnējā pieredze ļauj secināt, ka tāda viedokļu apmaiņa un savstarpēja komunikācija ir nesusi un, es ceru, turpinās nest savus augļus.

Ir virkne iepriekšējos plēnumos izteiktu, apspriestu un atbalstītu ideju, kuras šobrīd jau ir iedzīvinātas likumos. Piemēram, civilprocesā tā ir atteikšanās no Augstākās tiesas priekšsēdētāja un Civillietu departamenta priekšsēdētāja tiesībām iesniegt procesus uzraudzības kārtībā, tas ir rakstveida process un advokātu lomas palielināšana kasācijas instancē, kā arī pārsūdzības instanču pārskatīšana maza apmēra prasībām un citi grozījumi Civilprocesa likumā, par ko Augstākās tiesas plēnumos jau vairākus gadus tika runāts. Kaut varbūt problēmas nerisinās tik ātri, kā gribētos un būtu nepieciešams, plēnumos izteiktās domas nepaliek nesadzirdētas un tās ir kā vadlīnijas tiesas pārstāvjiem, piedaloties dažādu darba grupu un komisiju darbā, pārstāvot Augstākās tiesas viedokli. Šīs pozīcijas, idejas un vērtējumi ir ārkārtīgi svarīgi. Tādēļ tāpat kā iepriekšējos gados aicinājums tiesnešiem – būt aktīvākiem. Augstākās tiesas pārstāvji ir aicināti pastāvīgajās kriminālprocesa, administratīvā un civilprocesa darba grupās, kur tiek gaidīti ar Augstākās tiesas viedokli un argumentiem. Mums tiek dota iespēja, kura jāizmanto, aizstāvojot savu viedokli un savu pozīciju.

Jau vairākus gadus runājam par aizvien pieaugošo kasācijas sūdzību skaitu, kuru izskatīšana tiek atteikta. 78% atteikto sūdzību Civillietu departamentā – tas ir ļoti daudz, arī Krimināllietu departamentam 56% ir daudz. Varbūt vērts skatīt Administratīvo lietu departamenta pieredzi, jo viņiem atteikumu skaits ir tikai 31%. Katrs atteikums prasa tiesnešu laiku iedziļināties lietā, kaut gan tas zināmā mērā ir tiesnešu darbs tukšgaitā. Pozitīvi vērtējams, ka likums tagad arī civilīetās, tāpat kā

krimināllietās, ļauj kasācijas atteikumu noformēt rezolūcijas formā. Bet varbūt varam mēģināt iet vēl tālāk, proti, saglabājot tiesneša juridisko atbildību, šo lietu „sašķirošanu” uzticēt tiesnešu palīgiem, tādējādi atslogojot tiesnešus.

Tiesneši savās struktūrvienībās vislabāk redz vajadzību un iespējas darba organizācijas uzlabošanai, nodrošinot cilvēkresursu efektīvāku izmantošanu, un jāinformē likumdevēju par tiesas priekšlikumiem likumu grozījumiem. Kā jau norādīju, līdz šim Tieslietu ministrijā un Saeimā lielākā daļa tiesnešu priekšlikumu procesuālajiem likumiem ir akceptēta.

Augstākās tiesas turpmāko gadu mērķi, uzdevumi un prioritātes ir noteikti darbības stratēģijā 2014.–2016. gadam. Kā viens no stratēģiskajiem mērķiem tajā paredzēta Augstākās tiesas reorganizācija un kasācijas instances stiprināšana.

Tuvākās strukturālās pārmaiņas notiks jau 2014.gada beigās, kad beigs pastāvēt Krimināllietu tiesu palāta un paplašināsies kasācijas instance. Mums jādomā gan par tiesnešu tālāko karjeru, gan par darbinieku pārkvalificēšanu un to skaitu, gan arī par telpu optimālu izmantošanu, nodrošinot katras struktūrvienības izvietošanu vienkopus.

Pēdējā Tieslietu padomes sēdē Tieslietu ministrija pieteica jaunus grozījumus likumā „Par tiesu varu”, kuros tiek plānots risināt arī jautājumu par tiem Augstākās tiesas tiesu palātu tiesnešiem, kuri neturpinās darbu kasācijas instancē. Risinājums varētu būt, piemēram, pirmstermiņa pensionēšanās iespēja vai pabalstu sistēma līdz pensijas vecuma sasniegšanai. Pozitīvi vērtējams, ka beidzot tiek domāts par juridiski korektu darba attiecību pārtraukšanu ar tiem tiesnešiem, kuri neizmantos nevienu no piedāvātajām iespējām – saglabājot darba algu, pāriet uz zemākas instances tiesu vai izmantot pirmstermiņa pensionēšanās iespēju. Tieslietu padome deleģējusi savu pārstāvi šo grozījumu sagatavošanas darba grupā.

Augstākā tiesa kā savu mērķi tiesu sistēmas reorganizācijā saskata kasācijas instances kapacitātes stiprināšanu un kasācijas instances uzdevumiem un noslodzei atbilstošas struktūras veidošanu. Reorganizācijas procesā, stiprinot kasācijas instanci, katrā ziņā būtu racionāli jāizmanto tiesu palātu cilvēkresursus un intelektuālo potenciālu. Plēnumā pamatoti aktualizēts viens no stratēģijā izvirzītajiem uzdevumiem – analītiskās struktūrvienības izveidošana Augstākajā tiesā.

AUGSTĀKĀS TIESAS DARBĪBAS PAMATS, FUNKCIJAS, STRUKTŪRA, STRATĒGIJA

Latvijas trīspakāpju tiesu sistēmā Augstākā tiesa ir trešā, augstākā līmeņa tiesa, kas izskata lietas gan otrajā (apelācijas), gan trešajā (kasācijas) instancē.

Augstākās tiesas darbības pamats ir noteikts Latvijas Republikas Satversmē. Augstākās tiesas izveidošanu, struktūru un kompetenci nosaka likums „Par tiesu varu”. Procesuālie likumi – Civilprocesa likums, Kriminālprocesa likums un Administratīvā procesa likums – nosaka lietu izskatīšanas procesu apelācijas un kasācijas kārtībā.

AUGSTĀKĀS TIESAS PAMATFUNKCIJAS:

- tiesas spriešana kasācijas un apelācijas instancē;
- vienotas tiesu prakses veidošana un juridiskās domas attīstība;
- lietu izskatīšana Disciplinārtiesā.

PAPILDFUNKCIJA – pamatojoties uz Operatīvās darbības likumu, sevišķā veidā veicamo operatīvo pasākumu akceptēšana un Kredītiestāžu likumā noteikto kredītiestāžu rīcībā esošo ziņu pieprasījumu akceptēšana.

AUGSTĀKĀS TIESAS STRUKTŪRU VEIDO:

- trīs Senāta departamenti, kuros lietas izskata kasācijas kārtībā;
- divas tiesu palātas, kas darbojas kā apelācijas instances tiesas;
- Administrācija, kuras mērķis ir nodrošināt Augstākās tiesas darbību;
- Judikatūras nodaļa, kas apkopo un pēta tiesu praksi;
- Slepības režīma nodrošināšanas nodaļa.

AUGSTĀKĀS TIESAS STRATĒGIJA

Augstākās tiesas darbības stratēģijā 2011.–2013.gadam bija noteikti vidēja termiņa stratēģiskie mērķi četrās prioritārajās jomās:

- profesionāla un taisnīga tiesas spriešana;
- vienvērtīga tiesu prakses veidošana Latvijā;
- sabiedrības uzticēšanās un izpratnes par tiesu varu veicināšana;
- labas pārvaldības principa pilnveidošana.

Augstākās tiesas prioritārie darbības virzieni 2013.gadā tika saskaņoti ar darbības stratēģijā noteiktajiem uzdevumiem un budžetā piešķirtajiem līdzekļiem. 2013.gadā pēc piecu gadu pārtraukuma bija piešķirts finansējums vienveidīgas tiesu prakses veidošanai, līdz ar to bija iespējams sekīgāk darboties šī stratēģiskā mērķa sasniegšanai.

2013.gada 18.oktobrī apstiprināta Augstākās tiesas stratēģija nākamajam periodam – 2014.–2016.gadam. Tajā formulēta Augstākās tiesas misija – taisnīga un efektīva tiesas spriešana un tiesu sistēmas neatkarības stiprināšana, kā arī stratēģiskā vizija – būt par taisnīguma garantu.

Četri stratēģiskie mērķi palikuši tādi, kā bija arī iepriekšējo gadu stratēģijā, bet aktualizēti uzdevumi to sasniegšanai. Klāt nācis vēl piektais stratēģiskais mērķis – Augstākās tiesas reorganizācija, kas turpmākajos trīs gados būs īpaši aktuāls saistībā ar Latvijas tiesu sistēmas reformu, pārejot uz tā saukto „tiro” trīspakāpju tiesu sistēmu. Līdzās tām pamatfunkcijām un palīgfunkcijām, kas noteiktas likumos un bija arī iepriekšējā darbības stratēģijā, kā savas darbības papildfunkciju Augstākā tiesa noteikusi arī sabiedrības informēšanu un tiesisko izglītošanu.

INSTITŪCIJAS, KURU DARBĪBU NODROŠINA AUGSTĀKĀ TIESA

Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 89.⁷ pantu Augstākās tiesas priekšsēdētājs vada **Tieslietu padomes** darbu un Augstākās tiesas Administrācija nodrošina Tieslietu padomes darbu. Tieslietu padome ir tiesu varas koleģiāla institūcija, kas piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē, kā arī tiesu sistēmas darba organizācijas pilnveidošanā. 2013. gadā notikušas 23 Tieslietu padomes sēdes (no tām 15 rakstveida procesā), pieņemti 99 lēmumi. Augstākās tiesas Administrācija piedalījās Tieslietu padomei nepieciešamo dokumentu projektu izstrādē, kā arī organizēja sadarbību ar Eiropas Tieslietu padomju asociāciju. Tā kā Tieslietu padome sasauca Tiesnešu konferences un nosaka to darba kārtību, Augstākā tiesa iesaistījās Tiesnešu konferenču organizēšanā.

Augstākā tiesa nodrošina arī tiesnešu pašpārvaldes institūcijas – **Tiesnešu disciplinārkolēģijas** – darbu. Disciplinārkolēģijas priekšsēdētājs ir Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieks. Tā kā saskaņā ar 2013.gada 13.jūnija grozījumiem likumā „Par tiesu varu” Augstākās tiesas priekšsēdētājam, sākot no 2014.gada 1.janvāra, vairs nav vietnieku, ar 2013.gada 28.septembra grozījumiem likumā „Par tiesu varu” noteikts, ka bijušais Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieks, kas saskaņā ar Tiesnešu disciplinārās atbildības likumu pilda Tiesnešu disciplinārkolēģijas kolēģijas priekšsēdētāja pienākumus, turpina tos pildīt līdz Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā noteiktā četru gadu pilnvaru termiņa beigām.

Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumi ir pārsūdzami un to tiesiskuma izvērtēšanai Augstākās tiesas Senātā tiek sasaukta **Disciplinārtiesā**, kuras sastāvā ir seši senatori. Disciplinārtiesas kompetence ir arī pārbaudīt pārsūdzēto tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanā Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas sniegto negatīvo atzinumu tiesiskumu un ar 2014.gada 1.janvāri – izskatīt arī pārsūdzētos ģenerālprokurora lēmumus par disciplinārsodu piemērošanu prokuroriem.

2013.gadā Tiesnešu disciplinārkolēģijā izskatītas 9 tiesnešu disciplinārlietas, bet Disciplinārtiesā divas lietas – viena par Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu, otra par Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas sniegto negatīvo atzinumu.

AUGSTĀKĀS TIESAS PLĒNUMS UN VADĪBA

AUGSTĀKĀS TIESAS PLĒNUMS

Likumā „Par tiesu varu” noteikto un citu aktuālu jautājumu izlemšanai tiek sasaukts Augstākais tiesas plēnumš jeb visu tiesnešu kopsapulce. 2013. gadā notika viena plēnuma sēde, kurā izvērtēts iepriekšējā gada darbības pārskats.

AUGSTĀKĀS TIESAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS

Augstākās tiesas darbu vada priekšsēdētājs, kuru no tiesnešu vidus amatā pēc plēnuma ieteikuma apstiprina Saeima uz 7 gadiem. Saskaņā ar 2013.gada 13.jūnija grozījumiem likumā „Par tiesu varu” no 2014.gada 1.janvāra Augstākās tiesas priekšsēdētāju apstiprinās uz 5 gadiem un amatā varēs būt ne ilgāk kā divus termiņus.

No 2008. gada 16. jūnija Augstākās tiesas priekšsēdētājs ir Ivars Bičkovičs.

Augstākās tiesas priekšsēdētāja kompetence noteikta likuma „Par tiesu varu” 50. un 50.¹ pantā. Augstākās tiesas priekšsēdētājs ir arī Tieslietu padomes priekšsēdētājs.

Saskaņā ar Advokatūras likumu, Tiesu izpildītāju likumu un Notariāta likumu Augstākās tiesas priekšsēdētājs pieņem šo tiesu sistēmai piederīgo amatpersonu zvērestu, stājoties amatā. 2013. gadā Augstākās tiesas priekšsēdētājs pieņēma 50 advokātu un 1 tiesu izpildītāja zvērestu.

PRIEKŠSĒDĒTĀJA VIETNIEKI

Augstākās tiesas priekšsēdētājam bija divi vietnieki, kuru plēnumš ievēlēja uz septiņiem gadiem no Senāta departamentu priekšsēdētāju un tiesu palātu priekšsēdētāju vidus. Atkārtoti Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieka amatā 2009.gadā ievēlēts Gunārs Aigars, par otru Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieku 2011.gadā ievēlēts Pēteris Dzalbe. Saskaņā ar 2013.gada 13.jūnija grozījumiem likumā „Par tiesu



Augstākās tiesas priekšsēdētājs Ivars Bičkovičs un viņa vietnieki Pēteris Dzalbe un Gunārs Aigars tiesnešu konferencē

varu” no 2014.gada 1.janvāra Augstākās tiesas priekšsēdētājam nav vietnieku, pagaidu prombūtnes laikā priekšsēdētāju pēc viņa rīkojuma aizstāj viens no departamentu priekšsēdētājiem.

ADMINISTRĀCIJA

Administratīvo darbu Augstākajā tiesā veic Administrācija. Tā ir Augstākās tiesas struktūrvienība, kuras mērķis ir radīt priekšnoteikumus tiesas saskaņotai un optimālai darbībai, lai nodrošinātu likumā „Par tiesu varu” noteikto Augstākās tiesas uzdevumu izpildi.

Administrācija darbojas tiešā Augstākās tiesas priekšsēdētāja pakļautībā, tās darbu vada Administrācijas vadītājs, kuru ieceļ priekšsēdētājs. Kopš 2008.gada Augstākās tiesas Administrācijas vadītāja ir Sandra Lapiņa.

AUGSTĀKĀS TIESAS TIESNEŠI

Augstākās tiesas pamatfunkciju – profesionālu un taisnīgu tiesas spriešanu, izskatot konkrētas civillietas, krimināllietas un administratīvās lietas augstākajā instancē, nodrošina Augstākās tiesas tiesneši, kas ir neatkarīgi un pakļauti vienīgi likumam.

Augstākās tiesas tiesnešu kopskaitu nosaka Saeima pēc Tieslietu padomes priekšlikuma. Tiesnešu skaitu Senātā un tiesu palātās nosaka Tieslietu padome. Saeimas noteiktais Augstākās tiesas tiesnešu kopskaits ir 53.

2013. gadā faktiskais Augstākajā tiesā strādājošo tiesnešu skaits bija 50 – 28 senatori un 22 tiesu palātu tiesneši. Pieci no tiesu palātu tiesnešiem bija apgabaltiesu tiesneši, kas saskaņā ar Tieslietu padomes lēmumu pilda Augstākās tiesas tiesneša pienākumus vakances laikā.

TIESNEŠU SASTĀVA IZMAIŅAS 2013. GADĀ

Pēc 41 tieslietu sistēmā nostrādāta gada 30.aprīli pensijā devās Senāta Civillietu departamenta senatore Skaidrīte Lozīņa. Ar departamenta senatoru kopsapulces lēmumu par Civillietu departamenta senatoru ar 2.maiju iecelts Civillietu



Senators Valerij Maksimovs

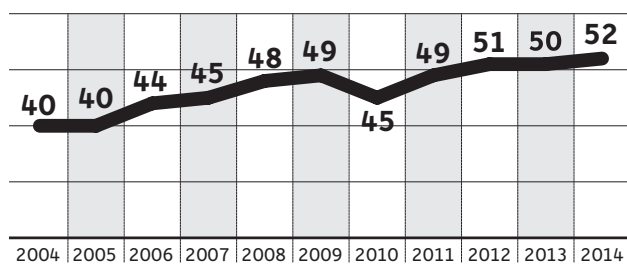
Turpināt pildīt Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu pienākumus vakances laikā Tieslietu padome uzdeva diviem apgabaltiesas tiesnešiem – no 8.februāra Vilim Donānam un no 19.februāra Aivaram Uminskim.

tiesu palātas tiesnesis Valerij Maksimovs.

Civillietu tiesu palātas tiesnešu pienākumus uz tiesneša vakances laiku Tieslietu padome uzdeva pildīt divām apgabaltiesas tiesnesēm – ar 3.jūniju Zanei Pētersonei, kura jau iepriekš divus gadus pildīja palātas tiesneses pienākumus, un ar 2.maiju – Inesei Graudai.

Pēc pašas vēlēšanās darbā uz rajona tiesu aprīli pārcelta Krimināllietu tiesu palātas tiesnese Daina Treija.

AUGSTĀKĀS TIESAS TIESNEŠU SKAITS



AUGSTĀKĀS TIESAS TIESNEŠI PAŠPĀRVALDES INSTITŪCIJĀS

TIESLIETU PADOME – Augstākās tiesas priekšsēdētājs Ivars Bičkovičs (Tieslietu padomes priekšsēdētājs), Senāta Civillietu departamenta senatore Ināra Garda (Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece).

DISCIPLINĀRTIESA – Senāta Civillietu departamenta senatori Māriete Zāgere (Disciplinārtiesas priekšsēdētāja) un Aldis Laviņš, Senāta Krimināllietu departamenta senatore Anita Nusberga un Inguna Radzeviča, Senāta Administratīvo lietu departamenta senatori Andris Guļāns un Vēsma Kakste.

TIESNEŠU DISCIPLINĀRKOLĒĢIJA – Senāta Krimināllietu departamenta senators Pēteris Dzalbe (disciplinārkolēģijas priekšsēdētājs), Senāta Civillietu departamenta senators Valerijans Jonikāns, Senāta Krimināllietu departamenta senators Artūrs Freibergs, Civillietu tiesu palātas tiesnesis Raimonds Grāvelsiņš, Krimināllietu tiesu palātas tiesnese Anita Poļakova.

TIESNEŠU KVALIFIKĀCIJAS KOLĒĢIJA – Civillietu tiesu palātas priekšsēdētājs Gunārs Aigars (kvalifikācijas kolēģijas priekšsēdētājs), Krimināllietu tiesu palātas priekšsēdētājs Ervīns Kušķis (kvalifikācijas kolēģijas priekšsēdētāja vietnieks), Senāta Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja Veronika Krūmiņa.

TIESNEŠU ĒTIKAS KOMISIJA – Senāta Administratīvo lietu departamenta senatore Dace Mita un Civillietu tiesu palātas tiesnese Marika Senkāne.

TIESNEŠU PAPILDU PIENĀKUMI

Papildus tiešajam darbam lietu izskatīšanā un tiesnešu pašpārvaldes institūcijās tiesneši veic arī citus pienākumus.

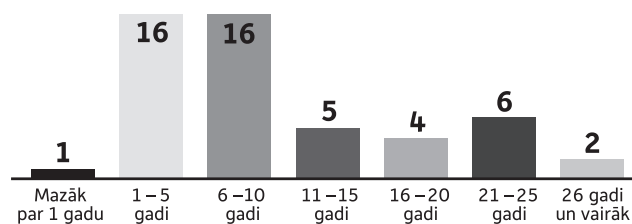
Senāta Krimināllietu departamenta priekšsēdētājs Pēteris Dzalbe ir Augstākās tiesas plēnuma ievēlēts tiesnešu pārstāvis Centrālajā vēlēšanu komisijā.

Dr.habil.iur. Kalvis Torgāns un Dr.iur. Jautriete Briede tiesneša darbu apvieno ar profesora amatu Latvijas Universitātē, Dr.iur. Jānis Neimanis ir LU asociētais profesors.

Senatori Veronika Krūmiņa, Jānis Neimanis, Dace Mita, Valerijans Jonikāns, Kalvis Torgāns, Edite Vernuša, Pēteris Dzalbe, Māriete Zāgere, Aldis Laviņš, Jautriete Briede, Pēteris Opincāns un tiesneši Gunārs Aigars, Zane Pētersone un Intars Bisters 2013. gadā bijuši lektori Latvijas Tiesnešu mācību centrā. LTMC centrs Tiesnešu konferencē pasniedza Atzinības rakstus tiesnešiem, kas snieguši īpašu ieguldījumu, tostarp Augstākās tiesas senatoriem Valerijānam Jonikānam un Veronikai Krūmiņai.

Tiesneši piedalās darba grupās likumprojektu un likumu grozījumu izstrādāšanai. Civilprocesa likuma grozījumu izstrādāšanas darba grupā piedalījās Civillietu tiesu palātas priekšsēdētājs Gunārs Aigars un senatori Kalvis Torgāns un Aldis Laviņš, Krimināllietu tiesu palātas priekšsēdētājs Ervīns Kušķis – Kriminālprocesa grozījumu izstrādāšanas

SENATORU UN TIESNEŠU SADALĪJUMS PĒC AUGSTĀKAJĀ TIESĀ NOSTRĀDĀTO GADU SKAITA



darba grupā. Administratīvo lietu departamenta senators Jānis Neimanis strādāja Tieslietu ministrijas darba grupā vienotas tiesu varas amatpersonu disciplinārkolēģijas sistēmas modeļa izstrādei, senators Voldemārs Čiževskis – preventīvo piespiedu līdzekļu likumprojekta izstrādes darba grupā. Tiesnese Ludmila Poļakova darbojas Probācijas dienesta konsultatīvajā padomē.

Senatore Edite Vernuša, Anita Nusberga un Veronika Krūmiņa ir zvērinātu advokātu eksaminācijas komisijas locekles, tiesnesis Arnis Dundurs – zvērinātu tiesu izpildītāju disciplinārkolēģijas sastāvā.

Senāta Krimināllietu departamenta senatoriem un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešiem papildu slodze ir sevišķā veidā veicamo operatīvo pasākumu akceptēšana atbilstoši Operatīvās darbības likuma 7.pantam un Kredītiestāžu likuma 69.pantam.

Senāta Administratīvo lietu departamenta tiesneses Jautriete Briede un Dace Mita ir Ministru kabinets apstiprinātas *ad hoc* tiesneses no Latvijas Eiropas Cilvēktiesību tiesā. Savukārt Civillietu tiesu palātas tiesnese. Zane Pētersone ir Eiropas tiesnešu asociācijas mediācijai (*GEMME*) valdē un Latvijas pārstāve Eiropas Padomes Eiropas Tiesiskās sadarbības padomes (*CDCJ*) ekspertu darba grupā.

Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrības sapulcē par biedrības priekšsēdētāju nākamajiem diviem gadiem ievēlēts Senāta Administratīvo lietu departamenta senators Jānis Neimanis, kurš biedrību vada kopš tās dibināšanas 2009.gadā.

TIESNEŠU DEVUMS JURIDISKĀS LITERATŪRAS LAUKĀ

Latvijas Republikas Satversmes pieņemšanas 91.gadadienā 2013.gada 15.februārī Augstākajā tiesā notika unikāla izdevuma – „Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VI nodaļa. Tiesa. VII nodaļa. Valsts kontrole” – atvēršana. Komentāru ievada autore ir Senāta Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja Veronika Krūmiņa, atsevišķas komentāru nodaļas rakstījuši senatori Jānis Neimanis un Jautriete Briede.

Oktoberi atvēršanas svētkus svinēja vēl viens nozīmīgs izdevums – desmit gadus pēc Administratīvā procesa likuma spēkā stāšanās izdoti pirmie likuma komentāri. Tos sagatavoja divdesmit divu autoru kolektīvs juridisko zinātņu doktoru senatore Jautriete Briedes zinātniskajā redakcijā. Viena no juridiskajām redaktorēm un arī vairāku nodaļu komentētāja ir Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja Veronika Krūmiņa. Komentāru autoru kolektīvā arī Senāta Administratīvo lietu departamenta senatore Dace Mita un senatoru palīgi Kristīne Aperāne, Gatis Bārdiņš un Inga Bērtaite.

2013.gadā izdoti divi Augstākās tiesas tiesnešu juridiskie izdevumi – Kalvja Torgāna grāmata „Līgumu un deliktu tiesību problēmas” un Zanes Pētersones grāmata „Intelektuālā īpašuma civiltiesiskās aizsardzības līdzekļi”, kas ir unikāli izdevumi, jo tajos skartās tēmas Latvijas juridiskajā literatūrā aplūkotas pirmoreiz.

STRUKTŪRVIENĪBU DARBĪBAS PĀRSKATS



Augstākās tiesas vadība gada pārskata plēnumā: (no kreisās) Kriminālietu tiesu palātas priekšsēdētājs Ervīns Kušķis, Civillietu departamenta priekšsēdētājs Zigmants Gencs, Kriminālietu departamenta priekšsēdētājs Pēteris Dzalbe, Augstākās tiesas priekšsēdētājs Ivars Bičkovičs, Civillietu tiesu palātas priekšsēdētājs Gunārs Aigars, Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja Veronika Krūmiņa, plēnuma sekretāre Ināra Garda

AUGSTĀKĀS TIESAS RĀDĪTĀJU KOPSAVILKUMS 2009.–2013. GADĀ

	Šķērtas lietas	Izskatītas lietas	Nepabeigto lietu atlikums gada beigās
2009. gads	4581	4219	2470
2010. gads	4970	4518	2922
2011. gads	4986	4844	3064
2012. gads	5282	5194	3152
2013. gads	5521	5073	3600

LIETU SKAITS UN TIESNEŠU SLODZE AUGSTĀKAJĀ TIESĀ 2013. GADĀ

	Neizskatīto lietu atlikums gada sākumā	Šķērtas lietas skaits	Izskatīto lietu skaits	Lietas nosūtītas atpakaļ/ citai tiesai/ pievienota citai lietai	Nepabeigto lietu skaits	Vidējais tiesnešu skaits*	Izskatītas lietas uz 1 tiesnesi
SENĀTS							
Civillietu departaments	1455	1770	1342	31	1852	11,9	113
Kriminālietu departaments	98	762	690	17	153	6	115
Administratīvo lietu departaments	272	1001	952	3	318	9	106
TIESU PALĀTAS							
Civillietu tiesu palāta	1100	1694	1631	25	1138	15	109
Kriminālietu tiesu palāta	227	294	381	1	139	6,8	56
Kopā Senātā	1825	3533	2984	51	2323	26,9	111
Kopā Tiesu palātās	1327	1988	2012	26	1277	21,8	92
Kopā Augstākajā tiesā	3152	5521	4996	77	3600	48,7	103
2012.gadā	3064	5282	5071	123	3152	49,2	103

*Aprēķinot vidējo tiesnešu skaitu, ņemti vērā bezalgas atvaļinājumi un darba nespējas lapas

KASĀCIJAS UN APĒLĀCIJAS KĀRTĪBĀ PĀRSŪDZĒTO NOLĒMUMU IZSKATĪŠANAS VEIDS 2013.GADĀ

	Izskatītas lietas	Mutvārdu procesā	Rakstveida procesā	Atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību/ pārbaudīt nolēmuma tiesiskumu/ atteikts ierosināt apelācijas tiesvedību
Senāta Civillietu departaments	1270	45	313	910 (72%)
Senāta Kriminālietu departaments	656	4	278	374 (56%)
Senāta Administratīvo lietu departaments	935	56	587	292 (31%)
Kopā kasācijas kārtībā	2861	105	1178	1578 (55%)
Civillietu tiesu palāta	1593	534	1059	35 (2%)
Kriminālietu tiesu palāta	147	143	4	-
Kopā apelācijas kārtībā	1740	677	1063	35 (2%)

SENĀTA CIVILLIETU DEPARTAMENTS

**Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētājs
Zigmants GENCS**

Senatori Anda BRIEDE, Vanda CĪRULE,
Ināra GARDA, Valerijans JONIKĀNS,
Aldis LAVIŅŠ, Skaidrite LODZIŅA (līdz 30.03.2013.),
Valērijs MAKSIMOVŠ (no 01.02.2014.),
Normunds SALENIEKS, Kalvis TORGĀNS,
Edite VERNUŠA, Anda VĪTOLA, Mārite ZĀĢERE

2013. GADĀ TIESVEDĪBĀ 3225 LIETAS

Izskatītas 1373 lietas – 43%

Tai skaitā

- kasācijas kārtībā – 1295
- sakarā ar būtiskiem materiālo un procesuālo tiesību pārkāpumiem (protestiem) – 57
- sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem – 21

Tāpat kā iepriekšējos gados Senāta Civillietu departamenta galvenais uzdevums bija kvalitatīvi izskatīt civillietas, lai Senāta nolēmumi būtu taisnīgi un pēc iespējas lietas tiktu izskatītas isākos termiņos, jo tikai tādā veidā var veicināt sabiedrības uzticēšanos tiesu varai.

Palielinās saņemto lietu skaits, spējam izskatīt mazāk lietu nekā saņemam, līdz ar to palielinās nepabeigto lietu atlikums. Palielinājies arī lietu izskatīšanas vidējais ilgums.

Tomēr jāatzīst, ka neliels progress ir bijis. Gribu pievērst uzmanību dažiem apstākļiem, kas nedaudz atviegloja Civillietu departamenta darbu. Tie galvenokārt ir grozījumi Civilprocesa likumā un citos likumos.

PAR LIKUMU IZMAIŅĀM

Priecē tas, ka beidzot tika atrisināts gadiem ilgi vilcinātais jautājums, lai Augstākās tiesas priekšsēdētāju un Civillietu departamenta priekšsēdētāju atbrīvotu no protestu iesniegšanas funkcijas par spēkā esošiem pirmās instances tiesu nolēmumiem. Situācija, kad tiesa pati protestē un pēc tam izskata protestu, patiešām bija nevēlama. Tā ir labota un no 2013.gada 1.janvāra protestu iesniegšana ir nodota Ģenerālprokuratūrai.

Arī citi uzlabojumi likumos atzīstami par vērtīgiem un tuvinājuši mūs Eiropas praksei.

Rīcības sēdes lēmumiem vairs nav jāraksta plaši argumenti par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību. Lēmumu var sastādīt arī rezolūcijas veidā. Šie Civilprocesa likuma grozījumi izgājuši pārbaudi arī Satversmes tiesā un atzīti par atbilstošiem Satversmei.

Darbu atviegloja arī tas, ka lietu izskatīšana kasācijas kārtībā var notikt rakstveida procesā, ja iespējams pieņemt lēmumu pēc lietā esošiem materiāliem. Arī šis grozījums Civilprocesa likumā (spēkā no 01.04.2012.) tiek plaši piemērots. Tas dod laika ietaupījumu un iespēju vairāk koncentrēties uz nolēmumu kvalitāti.

Pieņemti grozījumi Civillikumā, kas paredz līgumsodu ierobežojumus civiltiesiskajos darījumos, tostarp neļaujot tā dēvēto ātro kredītu izsniedzējiem pieprasīt nesamērīgas atmaksas summas. Šo grozījumu nepieciešamība izrietēja no tiesu prakses. Projektu sagatavoja un palīdzēja realizēt senators Kalvis Torgāns.

Senatora Torgāna atzītā autoritāte deva iespēju arī labot neveiksmīgo noteikumu par maza apmēra prasību (līdz 2100 eiro) nodošanu izskatīšanai kasācijas kārtībā, apejot apelācijas instanci. No 2014.gada 1.aprīļa tiesas spriedums lietās par maza apmēra prasībām būs pārsūdzams tikai apelācijas kārtībā. Tas nākotnē atslagos Civillietu departamentu vairāk

LIETU SKAITS CIVILLIETU DEPARTAMENTĀ 2009.–2013. GADĀ

Gads	Saņemtas lietas	Izskatītas lietas	% no izskatāmo lietu skaita	Lietu atlikums gada beigās
2009	1216	1065	63	618
2010	1393	1136	56	875
2011	1358	1031*	46	1202
2012	1635	1382*	49	1455
2013	1770	1373*	43	1852

* Tai skaitā lietas, kas nosūtītas atpakaļ tiesai bez izskatīšanas vai pēc piekritības (2011.-11, 2012.-44; 2013.-31)

CIVILLIETU DEPARTAMENTĀ KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU STRUKTŪRA (SPRIEDUMI UN LĒMUMI)

Nr.	Lietu kategorija	Lietu skaits	% no kopējā izskatīto lietu skaita
1.	Lietas, kas izriet no saistību tiesībām	625	49
2.	Lietas, kas izriet no darba līguma attiecībām	142	11
3.	Lietas, kurās ir strids par nekustamā īpašuma tiesībām	128	10
4.	Lietas, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām	107	8
5.	Lietas, kas izriet no telpu īres līguma attiecībām	49	4
6.	Morālā kaitējuma atlīdzināšana	32	3
7.	Sūdzības par zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu lēmumiem	25	2
8.	Sevišķā tiesāšanas kārtībā izskatāmās lietas	18	2
9.	Godu un cieņu aizsārošu un nepatiesu ziņu atsaukšana	16	1
10.	Mantojuma lietas	15	1
11.	Lietas par servitūta nodalīšanu, atcelšanu	14	1
12.	Mantiskās kompensācijas piedziņa	11	1
13.	Lietas, kas izriet no autortiesībām, patenttiesībām, dizainparauga un preču zīmju aizsardzības	6	1
14.	Pilsonības atņemšana	5	0
15.	Ārvalsts tiesas nolēmumu izpilde un izpildes nodrošināšana	5	0
16.	Pārējās	72	6
	Kopā	1270	100

CIVILLIETU DEPARTAMENTĀ KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU REZULTĀTI (SPRIEDUMI)

Rezultāts	Skaitis	Procenti
Atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību	909	78
Spriedums atstāts negrozīts	89	8
Spriedums atcelts pilnībā vai daļā	158	14
Spriedums grozīts	6	0
Kasācijas tiesvedība izbeigta	2	0
Kopā	1164	100

CIVILLIETU DEPARTAMENTĀ KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU REZULTĀTI (LĒMUMI)

Rezultāts	Skaitis	Procenti
Atteikts ierosināt tiesvedību	1	1
Lēmums atstāts negrozīts	79	75
Lēmums atcelts pilnībā vai daļā, nododot jaunai izskatīšanai	14	13
Lēmums atcelts pilnībā vai daļā un jautājums izņemts pēc būtības	10	9
Lēmums grozīts	1	1
Lietā atstāta bez izskatīšanas vai tiesvedība izbeigta	1	1
Kopā	106	100

KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ PĀRSŪDZĒTO NOLĒMUMU IZSKATĪŠANAS REZULTĀTI ZEMĀKAS INSTANCES TIESĀM

Tiesa	Pārsūdzēti nolēmumi	Nolēmums atstāts negrozīts	Nolēmums atcelts pilnībā vai daļā	Nolēmums grozīts	Lietā atstāta bez izskatīšanas vai tiesvedība izbeigta	Atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību	Atcelti un grozīti nolēmumi %
Civillietu tiesu palāta	312	77	43	1	1	190	14
Rīgas apgabaltiesa	591	56	98	3	2	432	17
Kurzemes apgabaltiesa	93	9	13	0	0	71	14
Latgales apgabaltiesa	77	10	6	0	0	61	8
Vidzemes apgabaltiesa	68	6	6	0	0	56	9
Zemgales apgabaltiesa	60	5	7	0	0	48	12
Kopā apelācijas instances	1201	163	173	4	3	858	15
Rajonu (pilsētu) tiesas	69	5	9	3	0	52	17

kā no 200 lietu izskatīšanas gadā, jo tieši maza apmēra prasības palielināja neizskatīto lietu daudzumu. Ilgtermiņā tas varētu jūtami samazināt lietu pieplūdumu. To varētu atzīt par pēdējā laika pozitīvāko notikumu.

Akceptēta arī ideja, ka atsevišķiem notariālajiem aktiem būs izpilddokumenta spēks. Pieņemtie grozījumi Notariāta likumā stājās spēkā no 2013.gada 1.novembra. Arī tas var nedaudz atslogot tiesas un līdz ar to arī Civillietu departamentu.

Pirms gada plēnumā runājām, ka viens no veidiem, kā paātrināt civilprocesu, ir zvērinātu advokātu lomas palielināšana, nosakot advokātam ekskluzīvas tiesības pārstāvēt personas civilprocesā, īpaši kasācijas instancē. Šobrīd ir izdarīts tikai pussolis šajā virzienā – no 2014.gada 4.janvāra spēkā Civilprocesa likuma noteikums, ka lietas kasācijas instancē ved pašas fiziskās personas vai ar advokāta starpniecību, bet juridisko personu lietas kasācijas instances tiesā ved to amatpersonas, kas darbojas likumā, statūtos vai nolikumā piešķirtā pilnvaru ietvaros, vai arī tās tiek vestas ar advokāta starpniecību.

Ir arī citi būtiski grozījumi Civilprocesa likumā, kas stājušies spēkā, bet tieši neietekmēs Civillietu departamenta darbu.

PAR CIVILLIETU IZSKATĪŠANU

Jāatzīmē, ka drošības naudas apmēra palielināšana, iesniedzot kasācijas sūdzības, nav samazinājusi kasācijas kārtībā izskatāmo lietu skaitu. 2013.gadā Civillietu departamentā saņemtas 1770 civillietas, tas ir, par 135 lietām vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Pabeigto lietu daudzums atbilst iepriekšējā gada līmenim, starpība nav būtiska. Pie pabeigtām netiek skaitītas lietas, kuras izskatītas rīcības sēdē un ir ierosināta kasācijas tiesvedība, tādas gada beigās bija 396 lietas. Nepabeigto lietu skaits palielinājies gandrīz tādā pašā apmērā – par 397 lietām – un kopā ir 1852 lietas. Tas ir vairāk nekā jebkad bijis. Departamenta tiesvedībā pavisam bijušas 3225 lietas, tas ir, saņemtās lietas kopā ar iepriekšējā gada atlikumu.

Ņemot vērā izskatāmo lietu lielo apjomu, pastiprinātu uzmanību veltījām tam, lai vairāk lietas tiktu izskatītas rīcības sēdēs un plauktos negulētu lietas, kurās kasācijas tiesvedības ierosināšana būtu atsakāma, un kasācijas tiesvedība tiktu ierosināta tikai gadījumos, kad ir pamatotas šaubas par apelācijas instances tiesas spriedumu tiesiskumu un lietām ir nozīme judikatūras veidošanā. Tā rezultātā esam atteikuši kasācijas tiesvedības ierosināšanu 910 lietās, kas ir 72% no visām kasācijas kārtībā izskatītajām lietām (78% – no pārsūdzētajiem spriedumiem). Tādējādi pēdējos gados atteikto kasācijas tiesvedību skaits palielinās: 2011.gadā – 45%, 2012.gadā – 63%. Atteikumu procents arī turpmāk varētu būt apmēram 70.

Līdzīga tendence vērojama arī Lietuvā. Arī tur saņemto lietu skaits pieaug un arī atteikumu skaits pieaug – 2012.gadā atteikta kasācijas tiesvedība 69,33%, bet 2013.gadā – 73,79%.

Manuprāt, pozitīvi vērtējams, ka samazinās to lietu skaits, kurās kasācijas tiesvedība bijusi ierosināta un pēc tam spriedumi atstāti negrozīti, kas varētu liecināt par to, ka kasācijas tiesvedības ierosināšana, varbūt ar dažiem

**CIVILLIETU DEPARTAMENTĀ CPL 483.-485.PANTA
KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU STRUKTŪRA
(SPRIEDUMI UN LĒMUMI)**

Nr.	Lietu kategorija	Skaits	% no izskatītajām lietām
1.	Saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana	12	21
2.	Izpildu raksta izsniegšana šķirējtiesas nolēmuma izpildei	9	16
3.	Lietas par uzņēmumu un uzņēmējdarbību maksātnespēju	7	12
4.	Ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process	6	10
5.	Nekustamā īpašuma labprātīga pārdošana izsolē	5	9
6.	Fiziskas personas maksātnespēja	5	9
7.	Lietas, kas izriet no saistību tiesībām	4	7
8.	Sevišķās tiesāšanas kārtībā izskatāmās lietas	4	7
9.	Saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā	2	3
10.	Par akcionāru sapulces atzišanu par spēkā neesošu	1	2
11.	Lietas, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām	1	2
12.	Lietas, kurās ir strīds par nekustamā īpašuma tiesībām	1	2
Kopā		57	100

**CIVILLIETU DEPARTAMENTĀ CPL 483.-485.PANTA
KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU REZULTĀTI
(SPRIEDUMI UN LĒMUMI)**

Rezultāts	Skaits	Procenti
Nolēmums atstāts negrozīts	9	16
Nolēmums atcelts pilnībā vai daļā	42	74
Kasācijas tiesvedība izbeigta	6	10
Atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību	0	0
Kopā	57	100

izņēmumiem, tiešām ir bijusi nepieciešama (2012.gadā negrozīts 151 spriedums, 2013.gadā – 89 spriedumi).

Domājams, ka šādā virzienā būtu jāiet arī turpmāk. Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis Egils Levits par tiesāšanas ir rakstījis, ka tiesa ir nevis patiesības atrašanas, bet konflikta izbeigšanas un likuma interpretācijas instance. Ar patiesības un taisnības meklēšanu nodarbojas filozofija (*Levits E. Par tiesāšanu// Diena, 30.12.2003, 2.lpp*). Tam var piekrist, jo nav jēgas ierosināt kasācijas tiesvedību, ja ir konstatēti tādi trūkumi un nepilnības lietas izskatīšanā, kas būtiski nevar ietekmēt lietas iznākumu.

Civillietu departamenta senatori strādājuši intensīvi un darba kvalitāte nav mazinājusies. Viena tiesneša slodze Civillietu departamentā ir bijusi 113 lietas gadā, t.i., 9,4 lietas mēnesī (2012.gadā – 113 lietas). Kā jau iepriekš minēts, šis

ir tikai pabeigtās lietas, bet netiek ieskaitītas lietas, kurās kasācijas tiesvedība ir ierosināta rīcības sēdē, taču vēl nav pieņemts galīgais nolēmums. Tātad senatoru slodze bijusi vēl lielāka.

Salīdzinot Latvijas un Lietuvas Augstāko tiesu statistikas datus, mūsu departamenta tiesnešu slodze attiecībā uz motīvotiem nolēmumiem atbilst Lietuvas Augstākās tiesas tiesnešu slodzei civillietās 2012.gadā, bet ir nedaudz mazāka kā Lietuvas kolēģiem 2013.gadā.

PAR TURPMĀK DARĀMO

Lai saīsinātu lietu izskatīšanas termiņus, 2014.gadā ir palielināts Civillietu departamenta tiesnešu skaits – klāt nākušas divas tiesneses ar lielu darba pieredzi. Ar nākamo gadu paredzēts vēl viens tiesnesis, tātad kopā būs 15 tiesneši, bet pēc Civillietu tiesu palātas darbības pilnīgas izbeigšanas 2016.gada 31.decembrī klāt nāks vēl 2 tiesneši. Tādējādi departamentā būtu 17 tiesneši. Protams, šiem tiesnešiem vajadzēs arī palīgus.

2013.gada darba rezultātus esam pārrunājuši tiesnešu sanāksmē. Bija iebildumi par pārlieku lielu darba slodzi, izteikts viedoklis, ka tiesnešu skaitu departamentā vajadzētu palielināt agrāk, negaidot Civillietu tiesu palātas likvidāciju. Par to būtu vērts padomāt.

Nemot vērā, ka turpmāk maza apmēra prasību lietās spriedumi kasācijas kārtībā nebūs pārsūdzami, varētu domāt, ka 2014.gadā departamentā saņemto lietu daudzums nepieaugs, bet turpmākajos gados samazināsies. Vērojama tendence samazināties darba strīdu skaitam. Joprojām daudz lietu, kas izriet no saistību tiesībām, taču daudzas no tām ir maza apmēra prasības. Strīdi par saistību neizpildi, iespējams, samazināsies sakarā ar līgumsodu apmēra ierobežojumiem civiltiesiskajos darījumos, un ietekmēs arī tas, ka atsevišķiem notariālajiem aktiem būs izpilddokumentu spēks.

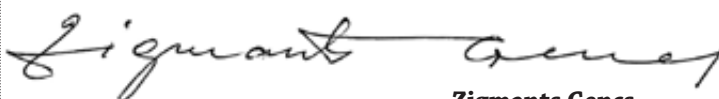
Nemot vērā šos apstākļus un to, ka palielināts departamenta tiesnešu skaits, varētu prognozēt, ka neizskatīto lietu daudzumam vajadzētu samazināties.

Līdz ar to samazināsies arī lietu izskatīšanas termiņi. 2013.gadā lietas izskatīšanas vidējais ilgums palielinājies un bija 14,5 mēneši (2012.gadā – 11,5 mēneši). Pēc apmēram četriem gadiem problēmām par civillietu izskatīšanas termiņiem kasācijas instancē vairs nevajadzētu būt. Ceru, ka šīs optimistiskās, bet, manuprāt, reālās prognozes par lietu izskatīšanas termiņu samazināšanos piepildīsies.

Lietu pieplūdumu kasācijas instancē varētu samazināt arī pirmās un otrās instances tiesu spriedumu kvalitātes uzlabošana. Ja spriedumi būs likumīgi un pamatoti, tie tiks mazāk pārsūdzēti. To var panākt tikai ar tiesnešu kvalifikācijas paaugstināšanu. Arī Tieslietu ministrija deklarējusi, ka nepieciešams uzlabot tiesnešu mācību procesa kvalitāti.

Nekādā gadījumā nevajadzētu piesārņot Civilprocesa likumu ar grozījumiem, kas varētu palielināt Civillietu departamenta noslodzi.

Lai atslogotu tiesu sistēmu, jāatbalsta strīdu alternatīva izskatīšana, piemēram, šķirējtiesās, pilnveidojot tiesisko regulējumu. Domājams, ka nozīme būs arī Mediācijas likumam, kas atrodas likumdošanas procesā.



Zigmants Gencs,

Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētājs

SENĀTA KRIMINĀLLIETU DEPARTAMENTS

Senāta Krimināllietu departamenta priekšsēdētājs Pēteris DZALBE

Senatori

Voldemārs ČIŽEVSKIS,
Artūrs FREIBERGS,
Anita NUSBERGA,
Pēteris OPINCĀNS,
Inguna RADZEVIČA

2013. GADĀ TIESVEDĪBĀ 860 LIETAS

Izskatītas 707 lietas – 82%

Tai skaitā

- kasācijas kārtībā – 673
- sakarā ar būtiskiem materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpumiem un jaunatklātiem apstākļiem – 24
- piekritības noteikšanas lietas – 7
- sūdzības Kriminālprocesa likuma 25.nodaļas kārtībā (par ģenerālprokurora lēmumiem) – 1
- lietas Kriminālprocesa likuma 16.sadaļas kārtībā (ārvalstu spriedumu atzišana un sodu izpildīšana) – 2

Gads bijis nozīmīgs ne vien ar to, ka pēc ievērojamas jubilejas svētibām pilnībā tika likvidēts Augstākās tiesas Senāts, bet arī ar to, ka būtībā tika pārrakstīts Krimināllikums, kas ietekmēja tiesu, tostarp Augstākās tiesas, darba apjomu.

Senāta Krimināllietu departamentā palielinājās kasācijas sūdzību skaits, kurās netika atteikts pārbaudīt nolēmuma tiesiskumu, bet lietas tika skatītas rakstveida procesā, jo tiesu nolēmumi daudzos gadījumos bija atceļami sakarā ar grozījumiem Krimināllikumā (2013.gadā no izskatītajām lietām 56% lietu atteikts pārbaudīt nolēmuma tiesiskumu kasācijas kārtībā, savukārt 2012.gadā – 63% lietu, 2011.gadā – 65% lietu, 2010.gadā – 67% lietu). Līdz ar to 2013.gadā palielinājās arī departamentā neizskatīto lietu skaits.

Senāta Krimināllietu departaments 2013.gadā izskatījis lietas izteicis vairākas svarīgas atziņas Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma piemērošanā:

1. *Par izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas norobežošanu no krāpšanas.* Senāts norādīja, ka būtiska atšķirība, kas norobežo šos divus noziedzīgos nodarījumus, ir tā, ka, izdarot krāpšanu, vainīgā persona iegūst svešu mantu. Savukārt izvairoties no nodokļu nomaksas, vainīgās personas darbība vai bezdarbība vērsta uz to, lai nemaksātu nodokļus, iegūtu tiesības uz nodokļu samazināšanu, pārmaksātā nodokļa izmantošanu, sedzot nākamajos taksācijas periodos valsts budžetā maksājamo nodokļu summas vai citu nokavēto maksājumu veikšanai, tas ir, savu mantu nenodotu citam;

2. *Par dokumenta viltošanu Krimināllikuma izpratnē.* Senāts izskaidroja, ka ar viltošanu Krimināllikuma atsevišķu pantu izpratnē jāsaprot ne tikai neista dokumenta sastādīšana, parakstot zem teksta svešu vārdu bez attiecīga pilnvarojuma vai ierakstot nepatiesu tekstu virs īsta paraksta, vai īsta dokumenta falsifikācija, izdzēšot, izkasinot vai labojot esošo

LIETU SKAITS KRIMINĀLLIETU DEPARTAMENTĀ 2009.–2013. GADĀ

Gads	Saņemtas lietas	Izskatītas lietas	% no izskatāmo lietu skaita	Lietu atlikums gada beigās
2009	734	732	95	38
2010	660	644	92	54
2011	726	725*	93	55
2012	798	755*	89	98
2013	762	707*	82	153

* Tai skaitā lietas, kas nosūtītas atpakaļ tiesai bez izskatīšanas (2011.-10, 2012.-13, 2013.-17)

KRIMINĀLLIETU DEPARTAMENTĀ KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU STRUKTŪRA PĒC NOZIEDZĪGĀ NODARĪJUMA VEIDIEM

Nr	Noziedzīgā nodarījuma veids	Lietu skaits	% no kopējā izskatīto lietu skaita
1.	Noziedzīgi nodarījumi pret īpašumu	282	43
2.	Noziedzīgi nodarījumi pret vispārējo drošību un kārtību	115	17
3.	Noziedzīgi nodarījumi pret personas veselību	46	7
4.	Noziedzīgi nodarījumi pret satiksmes drošību	41	6
5.	Noziedzīgi nodarījumi tautsaimniecībā	40	6
6.	Nonāvēšana	40	6
7.	Noziedzīgi nodarījumi pret tikumību un dzimumneaizskaramību	28	4
8.	Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā	19	3
9.	Noziedzīgi nodarījumi pret jurisdikciju	12	2
10.	Noziedzīgi nodarījumi pret dabas vidi	11	2
11.	Noziedzīgi nodarījumi pret personas brīvību, godu un cieņu	8	1
12.	Noziedzīgi nodarījumi pret ģimeni un nepilngadīgo	4	1
13.	Noziedzīgi nodarījumi pret personas pamattiesībām un pamatbrīvībām	4	1
14.	Noziedzīgi nodarījumi pret pārvaldes kārtību	4	1
15.	Pēc LKK pantiem	1	0
16.	Noziegumi pret valsti	1	0
Kopā		656	100

* pie nozieguma kopības uzrādīts Krimināllikuma pants par smagāko noziedzīgo nodarījumu

KRIMINĀLLIETU DEPARTAMENTĀ KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ ISZSKATĪTO LIETU REZULTĀTI

Rezultāts	Lietu skaits	Procenti
Atteikts pārbaudīt nolēmuma tiesiskumu kasācijas kārtībā	365	56
Nolēmums atstāts negrozīts	58	9
Nolēmums atcelts pilnībā vai tā daļā, nosūtot lietu jaunai izskatīšanai	194	30
Nolēmums atcelts pilnībā vai tā daļā, izbeidzot kriminālprocesu	10	1
Nolēmums grozīts	20	3
Kasācijas tiesvedība izbeigta	9	1
Kopā	656	100

KRIMINĀLLIETU DEPARTAMENTĀ KPL 62. UN 63. NODAĻAS KĀRTĪBĀ ISZSKATĪTO LIETU REZULTĀTI

Rezultāts	Lietu skaits	Procenti
Nolēmums atstāts negrozīts	5	21
Nolēmums atcelts pilnībā vai tā daļā, nosūtot lietu jaunai izskatīšanai	8	33
Nolēmums atcelts pilnībā vai tā daļā, izbeidzot kriminālprocesu	9	38
Nolēmums grozīts	2	8
Kopā	24	100

tekstu, bet arī apzināta patiesībai neatbilstošu ziņu ietveršana dokumentā, ko izdarījusi valsts amatpersona vai cits speciālais subjekts;

3. Par jēdziena „noziedzīga nodarījuma rīks” nošķiršanu no „lietas, kura bija paredzēta vai tika izmantota noziedzīga nodarījuma izdarīšanai”;

4. Par operatīvās darbības rezultātā iegūto ziņu pieļaujamības vērtēšanu kriminālprocesā par kriminālpārkāpumu;

5. Par apsūdzētā tiesībām noprotināt apsūdzības liecinieku, cietušo saistībā ar tiesībām uz taisnīgu tiesu, kā arī vairākos citos likumu piemērošanas jautājumos.

Senāts 2013.gada 1.oktobrī izskatīja Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras virsprokurora atzinumu par jaunatklātiem apstākļiem kriminālprocesā sakarā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2013.gada 8.janvāra spriedumu lietā „Baltiņš pret Latviju” un nolēma atcelt Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 19.marta lēmumu un Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2006.gada 15.septembra lēmumu, atjaunot kriminālprocesu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai. Kā pamats minēto tiesu nolēmumu atcelšanai, kriminālprocesā atjaunošanai un lietas nosūtīšanai jaunai izskatīšanai bija Eiropas Cilvēktiesību tiesas konstatējums, ka pret Baltiņu uzsāktā kriminālprocesa iztiesāšanas laikā Latvijas tiesas pienācīgā kārtā nav pārbaudījušas viņa sūdzības par iespējamo provokāciju no tiesībsargājošo iestāžu puses.

Nenoliedzami, ka tiesas spriešanu ietekmē arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumi, cilvēktiesību izpratne nemitīgi attīstās un pilnveidojas, cilvēktiesības aptver arvien jaunus sociālos fenomenus, un tiesnesis ir svarīgākais bastions taisnīguma nodrošināšanā. Krimināllietu departaments arvien vairāk lēmumos analizē ECT spriedumos paustās atziņas un vērš tiesu uzmanību uz nepieciešamību tās izmantot konkrētu tiesisku jautājumu izlemšanā.

2013.gadā Krimināllietu departaments sadarbībā ar Judikatūras nodaļu un vadošajiem krimināltiesību zinātniekiem veica šādus tiesu prakses apkopojumus:

1. Tiesu prakse lietās par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas;

2. Tiesu prakses noziedzīgu nodarījumu kvalificēšanā, ja lieta iztiesāta bez pierādījumu pārbaudes;

3. Tiesu prakse par tiesībām uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā un soda noteikšanā, ja nav ievērotas tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

Tiesu prakses izpētes rezultātā tika izstrādāti priekšlikumi par prakses pilnveidošanu un likumu piemērošanu. Vēlreiz akcentēta uzmanība uz pašreizējā Kriminālprocesa likuma regulējumā tiesu ierobežotām iespējām apsūdzību grozīšanā. Turklāt tika konstatēti arī trūkumi tiesu praksē – lietās, kuras iztiesātas vienošanās procesā vai neizdarot pierādījumu pārbaudi un kurās lielākoties tiesu nolēmumi nav pārsūdzēti vai protestēti, atsevišķos gadījumos ir diskutabli noziedzīga nodarījuma kvalifikācijas jautājumi, piemēroto sodu atbilstība Krimināllikuma prasībām.

Tiesu prakses apkopojumi izraisīja arī publiskas diskusijas, it īpaši par piemērotajiem sodiem. Diskusijās iezīmējās šādas galvenās atziņas:

- sodu piemērošanas politika ir mīksta un pārkāpējus saudzējoša, tā bijusi nemainīga jau daudzus gadus;
- sodu noteikšanā prevelē ziņas par personību un atbildību mīkstinošais apstāklis – vainas atzišana un izdarītā nožēlošana;
- tiesu nolēmumi par piemērotajiem sodiem netiek noprotēti un šādus maigus sodus valsts apsūdzība arī pieprasa;
- likumdevējs Krimināllikuma pantu sankcijas veidojis ārpus jebkādas sistēmas, un noteikt kritērijus dažkārt ir neiespējami, netiek ņemtas vērā apdraudētās intereses un līdz ar to arī noziedzīgā nodarījuma kaitīgums, plašais alternatīvo sodu klāsts par vienu un to pašu nodarījumu apliecina likumdevēja nespēju noteikt nodarījuma patieso kaitīgumu.

KĻŪDAS UN TRŪKUMI TIEK KONSTATĒTI KATRU GADU. KO DARĪT, LAI KĻŪDĪŠANOS MAZINĀTU?

Lasot viena no bijušajiem tieslietu ministriem sapni par tiesisku valsti, uzzinām, ka „daudziem no mums nācies piedzimt un juridisko izglītību iegūt ar Darba Sarkanā Karoga ordeni apbalvotajā Pēterā Stučkas Latvijas Valsts universitātē. Tā ražoja padomju juristus padomju valsts vajadzībām. Toreizējā sociālistiskā likumība bija vien valdošās elites grības paklausības pārbaude”.

Kaut kur jau dzirdēti vārdi. It īpaši, ja nepareizā laikā dzimušiem un izglītību ieguvušiem jau tolaik tika pārņemts, ka nepareizās domāšanas pamatā ir pagātnes paliekas cilvēka apziņā.

Kā liels sasniegums tiesu darba uzlabošanā tiek minēts ieraksts likumā „Par tiesu varu” par lietu izskatīšanas

**PĀRSŪDZĒTO UN NOPROTESTĒTO NOLĒMUMU IZSKATĪŠANAS REZULTĀTI ZEMĀKAS INSTANCES TIESĀM
(KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ UN KPL 62. UN 63.NODAĻAS KĀRTĪBĀ)**

Tiesa	Pārsūdzēti nolēmumi	Nolēmums atstāts negrozīts	Nolēmums atcelts pilnībā vai daļā	Nolēmums grozīts	Atteikts pārbaudīt nolēmuma tiesiskumu / kasācijas tiesvedība izbeigta	Atcelti un grozīti nolēmumi %
Kriminālietu tiesu palāta	84	9	35	9	31	52
Rīgas apgabaltiesa	269	19	86	9	155	35
Kurzemes apgabaltiesa	66	8	22	0	36	33
Latgales apgabaltiesa	69	8	19	1	41	29
Vidzemes apgabaltiesa	61	6	12	0	43	20
Zemgales apgabaltiesa	95	7	27	0	61	28
Kopā apelācijas instancē	644	57	201	19	367	34
Rajonu (pilsētu) tiesas	36	6	20	3	7	64

standartu un tiesas priekšsēdētāja atbildību par tā ievērošanu, kaut gan jau no likuma pieņemšanas brīža bija saprotams, ka tiesas darbu vada, organizē un kontrolē tiesas priekšsēdētājs.

Vēl jau nav isti apjausts tas „efekts”, ko dos, manuprāt, saitegtā audioierakstu ieviešana lietu iztiesāšanā. Iespējams, līdzās anonimizētājiem būs vajadzīgi arī speciālisti trokšņu atšifrēšanā, jo var izrādīties, ka tieši tajā vietā, kur ierakstā ir troksnis, pēc procesā iesaistīto personu ieskata ir noticis liktenīgs pagrieziena strīda izšķiršanās. Līdz ar to liels laiks, spēks, enerģija, līdzekļi tiek tērēti lietām, kurām ir maza saistība ar tiesas spriešanu.

Mēs plūcam un vēl plūksim augļus tam, ka tika likvidēta Policijas akadēmija kā mācību iestāde, kas gatavoja kadrus izmeklētāja darbam, kā arī zemajam policijas darbinieku darba atalgojumam. Tāpat pārdomas izraisa kadru atlase darbam tiesu sistēmā, kur akcentam vajadzētu būt uz lietišķajām īpašībām, spējām strādāt konkrētā kolektīvā, mazāk izšķirošu nozīmi dodot testiem un esejām. Tāpēc nav jābrīnās, ka dažkārt saņemam esejas apsūdzību, spriedumu, sūdzību, protestu veidā.

Domāju, ka nopietni vajadzētu izturēties pret tālākizglītību. Tālākizglītība nozīmē sistemātisku, nopietnu darbu. Tiesnešiem vajadzētu periodiski sagatavot rakstus, lekcijas, kuras nodot publiskai izvērtēšanai.

Neizpratni izraisa tas, ka par daudziem jautājumiem vairākkārt ir runāts, rakstīts, bet kļūdas atkārtojas. Tas, manuprāt, ir attieksmes pret darbu jautājums. Acīmredzot ir nepieciešama „sapurināšana”, lai mēs izrautos no pašpārliecinātības un pašapmierinātības. Nedrīkst slēpt savu vienaldzību aiz tiesneša neatkarības un patstāvības aizkara. Šī „sapurināšana” ir jāveic tiesu priekšsēdētājiem, jo viņi labāk pārzina reālo situāciju katrā konkrētā tiesā. Viens no iedarbīgiem līdzekļiem ir disciplinārlieta, ja tai ir pamats. Un ja rajona tiesas priekšsēdētājs ir vienaldzīgs vadītājs, tad ir apgabaltiesas priekšsēdētājs, nav jāgaida tieslietu ministra rīkojums vai Augstākās tiesas priekšsēdētāja lēmums.

UZDEVUMI 2014.GADAM

2014.gadā Kriminālietu departaments sadarbībā ar Judikatūras nodaļu un tiesību zinātniekiem veiks tiesu prakses apkopojumus lietās par mantas bojāšanu un iznīcināšanu ar mērķi noskaidrot arī tādu svarīgu jautājumu, vai visos gadījumos nodarījuma kaitīgums sasniedz tādu līmeni, lai iestātos smagākais juridiskās atbildības veids – kriminālatbildība. Tāpat tiks apkopota tiesu prakse par spriedumu struktūru un saturu lietās par vairākiem vienveidīgiem noziedzīgiem nodarījumiem, lai šajā jautājumā rekomendētu vienveidīgu tiesu praksi.

Kriminālietu departamenta tiesneši iespēju robežās piedalīsies Tiesnešu mācību centra rīkotajās mācībās, diskusijās gan kā lektori, gan kā klausītāji. Uzmanību pievērsīsim arī cilvēktiesību jautājumiem kriminālprocesā, būtiska kaitējuma kā noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes skaidrošanai, tā saucamo kibernoziogumu izpratnes padziļināšanai. Dosimies arī uz tiesu apgabaliem, lai tieši tiktos ar tiesnešiem un pārrunātu neskaidros un problemātiskos jautājumus. Ja šajās sarunās ieinteresēti būs arī prokurori un advokāti, tiksimies arī ar viņiem. Ceru, ka tādā veidā „sapurināsim” tiesnešus, un pozitīvi rezultāti neizpaliks.

Ar lielām cerībām gaidām tiesu sistēmas reformas pirmā posma noslēgumu un ticam, ka Kriminālietu departamentā tiks palielināts tiesnešu un darbinieku skaits, kas dos iespēju kvalitatīvāk veikt darbu.



Pēteris Dzalbe,

Senāta Kriminālietu departamenta priekšsēdētājs

SENĀTA ADMINISTRATĪVO LIETU DEPARTAMENTS

Senāta Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja Veronika KRŪMIŅA

Senatori Jaurīte BRIEDE, Andris GUĻĀNS, Vēsma KAKSTE, Dace MITA, Jānis NEIMANIS, Ilze SKULTĀNE, Līvija SLICA, Rudīte VĪDUŠA

2013. GADĀ TIESVEDĪBĀ **1273** LIETAS

Izskatītas 955 lietas – 75%

Tai skaitā

- kasācijas kārtībā – 937
- sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem – 14
- lietas pirmajā instancē – 4

Grozījumi Administratīvā procesa likumā, kuru ietekmi uz administratīvo procesu mēs sākām redzēt tieši pagājušajā – 2013.gadā, tika pieņemti 2012.gada 1.novembrī. Raugoties uz šo grozījumu ietekmi no administratīvo tiesu sistēmas kopumā, jāatzīst, ka ir jūtami uzlabojumi, proti, lietu izskatīšanas termiņi kopumā administratīvajās tiesās ir būtiski samazinājušies. Taču kasācijas instancei ar grozījumiem tika uzlikta papildu slodze, kas palielināja lietu skaitu, kā arī paildzināja vidējo lietu izskatīšanas termiņu Administratīvo lietu departamentā.

Saskaņā ar minētajiem grozījumiem departaments administratīvajā procesā izlemj, piemēram, arī tādus procesuālus jautājumus kā kasācijas sūdzību un blakus sūdzību atstāšanu bez virzības.

Līdz ar to salīdzinoši ar iepriekšējo gadu 2013.gadā Administratīvo lietu departamentā izskatīšanā esošo lietu skaits palielinājies par 9%, izskatīto lietu skaits – par 5%, savukārt neizskatīto lietu skaits – par 15%. 2013.gadā departaments izskatīja 75% no tiesvedībā esošajām lietām. Tas ir par 2% mazāk nekā iepriekšējā gadā.

Saskaņā ar statistikas datiem 2013.gadā departaments visvairāk izskatīja lietas, kas ierosinātas, pārsūdzot Valsts ieņēmumu dienesta (24%), ministriju (18%) un pašvaldību (16%) lēmumus.

Analizējot statistikas datus par atbildētājiestādēm, uzskatāmi varam redzēt vienu no problēmām – Tiesu informatīvās sistēmas nepilnības –, par kurām gadu no gada tiek runāts, bet uzlabojumi notiek salīdzinoši lēni.

Piemēram, atbilstoši statistikas datiem lietās par ministriju lēmumiem 49% gadījumu kā atbildētājiestāde norādīta Tieslietu ministrija, taču šie dati nav pareizi. Neprecizitātes šajā rādītājā veidojas tādēļ, ka Tiesu informatīvajā sistēmā tiek ievadīti nepareizi dati. Nepareizie dati tiek iekopēti no citām datubāzēm, kurās tie tiek nepareizi uzturēti, piemēram, Tieslietu ministrijas gadījumā tiek nepareizi uzturēti Ieslodzījuma vietu pārvaldes nosaukums, proti, attiecīgajā datubāzē šīs iestādes nosaukums ir norādīts kā Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvalde. Līdz ar to arī lietās, kurās atbildētājiestāde ir Ieslodzījuma vietu pārvalde, statistiski dati tiek pieskaitīti Tieslietu ministrijai. Tādējādi dati par lietām, kurās tiek pārsūdzēti ministriju lēmumi, nav precīzi.

Salīdzinot ar 2012.gadu, par 4% ir samazinājies ar departamenta spriedumu atcelto zemāko instanču tiesu spriedumu skaits (31%). Savukārt par 3% palielinājies atcelto zemāko instanču tiesu lēmumu skaits. Kopumā mēs nevaram būt apmierināti ar zemāko instanču nolēmumu stabilitāti.

Lietu izskatīšanas vidējais ilgums departamentā 2013.gadā bija 2,7 mēneši, salīdzinoši 2012.gadā – 2,3 mēneši.

LIETU SKAITS ADMINISTRATĪVO LIETU DEPARTAMENTĀ 2009.–2013.GADĀ

Gads	Saņemtas lietas	Izskatītas lietas	% no izskatāmo lietu skaita	Lietu atlikums gada beigās
2009	786	805	76	256
2010	956	911	75	301
2011	929	963	78	267
2012	917	912	77	272
2013	1001	955*	75	318

* Tai skaitā lieta nosūtīta atpakaļ tiesai bez izskatīšanas pēc būtības-2; nosūtīts pēc piekritības-1

ADMINISTRATĪVO LIETU DEPARTAMENTĀ KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU ATBILDĒTĀJIESTĀŽU STRUKTŪRA (SPRIEDUMI UN LĒMUMI)

Nr.	Atbildētājiestāde	Lietu skaits	% no kopējā skaita
1.	Valsts ieņēmumu dienests	242	24
2.	Ministrijas	187	18
3.	Pašvaldības	167	16
4.	Ieslodzījuma vietu pārvalde un cietumi	77	8
5.	Valsts policija	25	2
6.	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra	23	2
7.	Bāriņtiesas	23	2
8.	Konkurences padome	19	2
9.	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija	19	2
10.	Iepirkumu uzraudzības birojs	17	2
11.	Ministru kabinets, Ministru prezidents un Valsts kanceleja	15	2
12.	Lauku atbalsta dienests	15	2
13.	Valsts zemes dienests	13	1
14.	Veselības inspekcija	12	1
15.	Uzņēmumu reģistrs	12	1
16.	Valsts kapitālsabiedrības	11	1
17.	Finanšu un kapitāla tirgus komisija	11	1
18.	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs	10	1
19.	Privatizācijas aģentūra	9	1
20.	Prokuratūra	9	1
21.	Citas institūcijas	99	10
Kopā 1015 atbildētājiestādes 935 lietās		1015	100

MINISTRIJAS KĀ ATBILDĒTĀJĪESTĀDES KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTĀJĀS LIETĀS

Nr.	Ministrija	Lietu skaits
1.	Tieslietu ministrija	87
2.	Aizsardzības ministrija	22
3.	Iekšlietu ministrija	20
4.	Ekonomikas ministrija	18
5.	Finanšu ministrija	9
6.	VARAM	7
7.	Satiksmes ministrija	6
8.	Veselības ministrija	6
9.	Zemkopības ministrija	5
10.	Izglītības un zinātnes ministrija	5
11.	Labklājības ministrija	2
Kopā		187

ADMINISTRATĪVO LIETU DEPARTAMENTĀ KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU REZULTĀTI (SPRIEDUMI)

Rezultāts	Skaits	Procenti
Atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību	227	43
Spriedums atstāts negrozīts	119	23
Spriedums atcelts pilnībā vai tā daļā, t.sk. -lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai – 152 -tiesvedība izbeigta – 9	161	31
Atteikts pieņemt pieteikumu	16	3
Kasācijas tiesvedība izbeigta	1	0
Kopā		524 100

Lietu izskatīšanas termiņa pieaugums ir sekas tam, ka pašlaik departaments lemj arī par blakus sūdzību un kasācijas sūdzību virzību, proti, konstatējot trūkumus, sūdzības tiek atstātas bez virzības, kas paildzina kopējo lietu izskatīšanas ilgumu.

Viens departamenta tiesnesis 2013.gadā vidēji izskatījis 106 lietas (2012.gadā – 104). Kasācijas instancei tas ir liels skaits.

2013.gadā vienā lietā departaments vērsās ar prejudiciāliem jautājumiem Eiropas Savienības Tiesā. Šajā lietā jautājums bija par zaļu ražotāju subjektīvajām tiesībām pārsūdzēt iestādes lēmumu, ar kuru reģistrētas cita zaļu ražotāja zāles (SKA-76/2013).

Savukārt vairākās citās lietās tiesvedība tika apturēta saistībā ar departamenta vērsanos ar pieteikumu Satversmes tiesā saistībā ar grozījumiem Pilsonības likumā (*sk., piem., SA-1/2013*).

CITAS AKTIVITĀTES

Departamentam līdzdarbojoties sabiedrības informēšanas jomā, 2013.gadā tika turpināta sadarbība ar skolām. Vairākas klases apmeklēja Augstāko tiesu un tām tika novadīta tiesību zinību stunda.

2013.gadā tika izdota pirmā Administratīvā procesa likuma komentāru grāmata. Tā tika sagatavota tiesneses Jautrites Briedes zinātniskajā redakcijā un tās tapšanā piedalījās arī vairāki departamenta tiesneši un tiesnešu palīgi.

2013.gadā Administratīvo lietu departaments aizsāka projektu, kura ietveros aicinājām studentus sešus mēnešu ilgā praksē. Pagājušajā gadā šādi prakses līgumi tika noslēgti ar pieciem studentiem. Jāatzīst gan, ka tā ir papildu slodze. Vienlaikus mēs raugāmies uz praktiskākiem kā uz iespējamiem tiesas konsultantiem vai tiesnešu palīgiem. Noslēdzoties iepriekšējai praksei, viena praktikante uzsāka darbu par tiesneša palīgu apgabaltiesā, bet viena praktikante – Augstākajā tiesā.

PAŠVALDĪBAS KĀ ATBILDĒTĀJĪESTĀDES KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTĀJĀS LIETĀS

Nr.	Pašvaldība	Lietu skaits
1.	Rīgas dome	98
2.	Jūrmalas pilsētas dome	11
3.	Rēzeknes pilsētas dome	8
4.	Liepājas pilsētas dome	4
5.	Siguldas novada dome	4
6.	Daugavpils pilsētas dome	3
7.	Grobiņas novada dome	3
8.	Mārupes novada dome	3
9.	Ogres novada dome	3
10.	Preiļu novada dome	3
11.	Ventspils novada dome	3
12.	Citas pašvaldības	24
Kopā		167

ADMINISTRATĪVO LIETU DEPARTAMENTĀ KASĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU REZULTĀTI (LĒMUMI)

Rezultāts	Skaits	Procenti
Atteikts pieņemt pieteikumu	49	12
Lēmums atstāts negrozīts	266	65
Lēmums atcelts pilnībā vai tā daļā, nododot jaunai izskatīšanai, t.sk. -nododot jaunai izskatīšanai – 64 -jautājums izlemts pēc būtības – 23	87	21
Kasācijas tiesvedība izbeigta/ Lieta izbeigta	9	2
Kopā		411 100

AKTUĀLIE VIRZIENI 2014.GADĀ

1) 2013.gadā ir apstiprināta Augstākās tiesas stratēģija 2014.–2016.gadam. Atzinīgi vērtējams stratēģijā ietvertais uzdevums atbilstoši Satversmes tiesas paraugam izveidot departamentu analitiskās struktūrvienības. Tiesu prakses vienveidībai „akūti” nepieciešama ir plašāka judikatūras analīze, ko varētu veikt minētās departamentu analitiskās struktūrvienības. Šogad būtu jāveic visi plānošanas un sagatavošanas darbi, lai šīs struktūrvienības 2015.gadā uzsāktu darbu.

2) Mums būtu jāiesaistās procesos, lai vienotajā atalgojumu sistēmā tiesnešu palīgiem tiktu noteikts konkurētspējīgs atalgojums.

Var piekrist bijušajai tieslietu ministrei, tagadējai Eiropas Savienības Tiesas Vispārējās tiesas tiesnesei Ingridai Labuckai, kura, žurnālā „Jurista Vārds” daloties pārdomās saistībā ar administratīvo tiesu desmitgadi, attiecībā uz tiesas kapacitātes palielināšanu norādīja, ka būtu jādomā par tiesas personāla, jo īpaši tiesnešu palīgu korpusa, nostiprināšanu. Būtu jādomā gan par tiesas personāla atlases kritērijiem (tos departaments nesen pārskatīja, „paceļot latiņu” vēl augstāk), gan par adekvātu atalgojumu, gan par viņu iespējamo karjeru tiesu sistēmā. Kvalificēti un motivēti tiesnešu palīgi ir gan labs resurss lietu izskatīšanas termiņu samazināšanai un nolēmumu kvalitātes paaugstināšanai, gan labs „rezervistu soliņš” tiesnešu korpusam.

3) Tiesnesim šobrīd nākas veikt daudz tehnisku un vienkāršu darbu. Ne visos gadījumos būtu vajadzīgs tiesneša lēmums. Tādēļ atsevišķu procesuālu jautājumu izšķiršanu par formālo likuma prasību ievērošanu varētu uzticēt pat ne tiesneša palīgam, bet tiesas kancelejai, piemēram, attiecībā uz valsts nodevas vai drošības naudas samaksu, norakstu pievienošanu, dokumentu parakstīšanu.

4) Līdztekus pasākumiem, kuru ietekmi var novērtēt salīdzinoši īsā laika posmā, būtu nepieciešams turpināt strādāt arī pie tādiem jautājumiem, kuri ir vērsti uz tiesiskuma stiprināšanu kopumā.

Tāpēc, atzīmējot administratīvo tiesu desmito gadadienu, šogad 14. aprīlī ir iecerēta konference „Tiesas juridiskās kultūras telpā”. Man nav šaubu, ka vairākums tiesnešu strādā godprātīgi un pēc labākās sirdsapziņas, taču tiesas arvien ir to institūciju vidū, kurām sabiedrības uzticēšanās ir zema. Var jau teikt, ka tas ir pašsaprotami, jo tiesa vienmēr kādam būs spriedusi par sliktu. Taču, manuprāt, šis nav vienīgais apsvēruma, kas būtu ņemams vērā. Šajā sakarā būtu nepiecie-

šama diskusija, kāda ir mūsu kā sabiedrības tiesiskā kultūra, kas veido un ietekmē sabiedrības priekšstatus par tiesu darbu un ko mēs varētu darīt, lai situācija uzlabotos.



Veronika Krūmiņa,

Senāta Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja

CIVILLIETU TIESU PALĀTA

Civillietu tiesu palātas priekšsēdētājs Gunārs AIGARS

Tiesneši Intars BISTERS, Anita ČERŅAVSKA, Arnis DUNDURS, Raimonds GRĀVELSIŅŠ, Dace JANSONE, Māra KATLAPA, Aivars KEIŠS, Ļubova KUŠNIRE, Inta LAUKA, Valerijs MAKSIMOVŠ (līdz 02.05.2014.), Ineta OZOLA, Marika SENKĀNE, tiesu palātas tiesnešu pienākumu izpildītāji uz laiku Inese GRAUDA (no 02.05.2014.), Sandra KRŪMIŅA, Zane PĒTERSONE

2013. GADĀ TIESVEDĪBĀ 2794 LIETAS

Izskatītas 1656 lietas – 59%

Tai skaitā

- apelācijas kārtībā – 1618
- sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem – 38

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta ir apelācijas instances tiesa. Tās darbību nosaka likuma „Par tiesu varu” 45. pants un Civilprocesa likums. Civillietu tiesu palāta izskata:

- civillietas pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzībām par apgabaltiesu Civillietu tiesas kolēģiju kā pirmās instances tiesu spriedumiem. Lietu kategorijas saskaņā ar Civilprocesa likuma 25. pantu: strīdi par īpašuma tiesībām uz nekustamu īpašumu, saistību tiesību strīdi (līdz 01.01.2014.), lietas par preču zīmju un patenttiesību aizsardzību, lietas par kredītiestāžu maksātnespēju un likvidāciju, lietas par pilsonības atņemšanu (līdz 01.10.2013.), lietas, kuru materiālos ir iekļauts valsts noslēpuma objekts;
- civillietas sakarā ar blakus sūdzībām par lēmumiem, ko pieņēmušas apgabaltiesas kā pirmās un otrās instances tiesas un zemesgrāmatu nodaļu tiesneši;
- pieteikumus par apgabaltiesas nolēmumu atcelšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem;
- pieteikumus prasības nodrošināšanas jautājumos, pieteikumus par sprieduma izpildes atlikšanu, sprieduma izskaidrošanu, procesuālā termiņa atjaunošanu.

2013. gadā Civillietu tiesu palātā strādāja 15 tiesneši, ieskaitot priekšsēdētāju, tātad kopā 5 sastāvi. Tiesu palātā bija 15 tiesnešu palīgi, ieskaitot priekšsēdētāja palīgu.

Civillietu tiesu palāta 2013. gadu beidza ar 1138 lietu atlikumu, kas ir tikai nedaudz lielāks par iepriekšējo gadu (1100 lietas). Samazinājies izskatīto lietu skaits, kas saistīts ar izskatāmo lietu sarežģītību un tiesnešu slimošanu. Civillietu tiesu palātas spriedumu stabilitātes rādītājs: 2013. gadā kasācijas kārtībā izskatīti 312 palātas nolēmumi, atcelti pilnībā vai daļēji 43.

LIETU SKAITS CIVILLIETU TIESU PALĀTĀ

2009.–2013. GADĀ

Gads	Saņemtas lietas	Izskatītas lietas	% no izskatāmo lietu skaita	Lietu atlikums gada beigās
2009	1419	1275	52	1187
2010	1644	1514	54	1317
2011	1724	1827*	60	1214
2012	1766	1880*	63	1100
2013	1694	1656*	59	1138

* Tai skaitā lietas nosūtītas atpakaļ tiesai bez izskatīšanas pēc būtības vai citai tiesai pēc piekritības (2011.-25, 2012.-62, 2013.-25)

CIVILLIETU TIESU PALĀTĀ APPELĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU REZULTĀTI (SPRIEDUMI)

Rezultāts	Skaits	Procenti
Prasība apmierināta pilnībā	132	25
Prasība apmierināta daļā	96	18
Prasība noraidīta	213	40
Spriedums atcelts un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai	2	0
Tiesvedība lietā izbeigta vai apelācijas sūdzība atstāta bez izskatīšanas	69	13
Apelācijas tiesvedība izbeigta	22	4
Atteikts ierosināt apelācijas tiesvedību	1	0
Kopā	535	100

CIVILLIETU TIESU PALĀTĀ APPELĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU REZULTĀTI (LĒMUMI)

Rezultāts	Skaits	Procenti
Lēmums atstāts negrozīts	714	68
Lēmums atcelts pilnībā vai tā daļā, nododot lietu jaunai izskatīšanai	225	21
Lēmums atcelts pilnībā vai tā daļā un jautājums izlemts pēc būtības	43	4
Lēmums grozīts	15	1
Blakus sūdzība atstāta bez izskatīšanas vai tiesvedība izbeigta	27	3
Atteikts ierosināt apelācijas tiesvedību	34	3
Kopā	1058	100

APELĀCIJAS KĀRTĪBĀ PĀRSŪDZĒTO NOLĒMUMU IZSKATĪŠANAS REZULTĀTI ZEMĀKAS INSTANCES TIESĀM

Tiesa	Pārsūdzēti (noprotestēti) nolēmumi	Nolēmums atstāts negrozīts	Nolēmums grozīts	Prētsprindums/Lēmums atcelts pilnībā vai daļā	Sūdzība atstāta bez izskatīšanas vai tiesvedība izbeigta	Atteikts ierosināt apelācijas tiesvedību	Atcelti, grozīti nolēmumi %
Rīgas apgabaltiesa	1124	665	79	264	91	25	31
Kurzemes apgabaltiesa	68	37	4	22	3	2	38
Latgales apgabaltiesa	61	33	8	11	8	1	31
Vidzemes apgabaltiesa	107	80	10	12	4	1	21
Zemgales apgabaltiesa	100	61	8	20	9	2	28
Zemesgrāmatu nodaļas	133	99	0	27	3	4	20
Kopā	1593	975	109	356	118	35	29


CIVILLIETU TIESU PALĀTĀ APPELĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZSKATĪTO LIETU STRUKTŪRA (SPRIEDUMI UN LĒMUMI)

Nr.	Lietu kategorija	Lietu skaits	% no kopējā izskatīto lietu skaita
1.	Lietas, kurās ir strīds par nekustamā īpašuma tiesībām	648	41
2.	Lietas, kas izriet no saistību tiesībām	580	37
3.	Sūdzības par zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu lēmumiem	133	8
4.	Morālā un fiziskā kaitējuma atlīdzināšana	48	3
5.	Sūdzības par zvērinātu notāru, zvērinātu tiesu izpildītāju rīcību	37	2
6.	Lietas, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām	36	2
7.	Lietas, kas izriet no autortiesībām, patenttiesībām, dizainparauga un preču zīmju aizsardzības	22	1
8.	Mantojuma lietas	20	1
9.	Lietas, kas izriet no telpu īres līguma attiecībām	17	1
10.	Pilsonības atņemšana	10	1
11.	Lietas, kas izriet no darba līguma attiecībām	9	1
12.	Pārējās	33	2
	Kopā	1593	100

Visas apgabaltiesas kopā apelācijas kārtībā izskatīja 4817 lietas (2012.gadā – 5447), Civillietu tiesu palāta – 1656 lietas (2012.gadā – 1880). Tātad kopējā tendence – izskatīto lietu skaits samazinās, kas skaidrojams, iespējams, ar lietu sarežģītību. Lietu sarežģītība aizvien pieaug, līdz ar to izskatīšana un noformēšana prasa vairāk laika un piepūles.

Civillietu tiesu palātas tiesneši 2013.gadā strādājuši ne vien lielā slodzē, bet arī stresa apstākļos, ko rada neziņa par nākotni pēc tiesu palātas likvidācijas 2016.gadā.

Lietu izskatīšanas termiņi ir saistīti ar tiesnešu slodzi. Līdz ar to par ilgiem lietu izskatīšanas termiņiem tiesnešiem nav jātaisojas, jo nodrošināt normālus tiesu darba apstākļus ir valsts uzdevums. Diemžēl grozījumi procesuālajos likumos, kas vērsti it kā uz tiesu darba efektivizēšanu, pieņemti procesā, kas ir ārkārtīgi paviršs, sasteigts, nerūpīgs, domājot vien par kādiem subjektīviem mērķiem. Piemērs tam ir grozījumi Civilprocesa likumā, kas noteikuši tiesas sēdes rakstveida protokola aizstāšanu ar audioierakstu. Likums pieņemts, process sācies, bet tiesām un lietu dalībniekiem nav skaidrs – vai šāds ieraksts ir pierādījuma līdzeklis civilprocesā, kāda ir tā ticamība un kā rīkoties, ja ieraksts tehniskas kļūdas pēc nenotiek.


Gunārs Aigars,
 Civillietu tiesu palātas priekšsēdētājs

KRIMINĀLLIETU TIESU PALĀTA

Krimināllietu tiesu palātas priekšsēdētājs **Ervīns KUŠKIS**

Tiesneši Andrejs LEPSE, Anita POĻAKOVA, Ludmila POĻAKOVA, Jānis TILTIŅŠ, Daina TREIJA (līdz 12.04.2013.), tiesu palātas tiesnešu pienākumu izpildītāji uz laiku Vilis DONĀNS, Aivars UMINSKIS

2013. GADĀ TIESVEDĪBĀ 521 LIETA

Izskatītas 382 lietas – 73%

Tai skaitā

- apelācijas kārtībā – 148
- sūdzības par ģenerālprokurora lēmumiem par personu izdošanu ārvalstij – 4
- drošības līdzekļa – apcietinājuma – pagarināšana – 2
- materiāli par sprieduma izpildi, termiņa pagarinājumu, drošības līdzekli, sūdzības – 228

Savas kompetences ietvaros 2013.gadā Krimināllietu tiesu palāta apelācijas kārtībā turpināja izskatīt tās krimināllietas, kuras līdz 2012.gada jūlijam bija piekritīgas apgabaltiesām kā pirmās instances tiesām.

Kopš 2013.gada pavasara, kad tiesnese Daina Treija darbu turpināja rajona tiesā, Krimināllietu tiesu palātā strādā 7 tiesneši. Palātā ir 5 tiesnešu palīgi, 3 tiesas sēžu sekretāri, 2 tulki un 2 kancelejas darbinieki.

Nu jau var droši teikt, ka Krimināllietu tiesu palāta veiksmīgi virzās pretim nospraustajam finiša karodziņam jeb 2014.gada 31.decembrim, kad palāta beigs pastāvēt.

Taču 2013.gadā darba bija vairāk nekā iepriekšējā gadā, jo saņemtas 294 lietas, kas ir par 128 lietām vairāk nekā 2012.gadā. Izskatītas 382 lietas. Lietu atlikums gada beigās – 139 lietas. Salīdzinot ar 2012.gadu, kad lietu atlikums bija 227 lietas, atlikums samazināts par 88 lietām, kas arī ir pats būtiskākais.

LIETU SKAITS KRIMINĀLTIETU TIESU PALĀTĀ 2009.–2013. GADĀ

Gads	Saņemtas lietas	Izskatītas lietas	% no izskatāmā lietu skaita	Lietu atlikums gada beigās
2009	424	342	48	371
2010	317	313	45	375
2011	249	298*	48	326
2012	166	265*	54	227
2013	294	382*	73	139

* Tai skaitā lietas nosūtītas atpakaļ tiesai bez izskatīšanas - trūkumu novēršanai (2011.-15, 2012.-4, 2013.-1)

KRIMINĀLTIETU TIESU PALĀTĀ APELĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZTIESĀTO KRIMINĀLTIETU STRUKTŪRA PĒC NOZIEDZĪGA NODARĪJUMA VEIDIEM

Noziedzīga nodarījuma veids (KL pants)*	Lietu skaits	% no kopējā lietu skaita
Ar narkotiskām un psihotropām vielām saistītie noziedzīgie nodarījumi (249.-256.p.)	42	29
Slepkavība (116., 117. 118.p.)	31	21
Noziedzīgi nodarījumi pret tikumību un dzimumneaižskaramību (159., 160., 161., 162., 166.p.)	25	17
Noziedzīgi nodarījumi pret ipašumu – laupīšana, krāpšana, piesavināšanās, izspiešana (176.-184.p.)	23	16
Noziedzīgi nodarījumi tautsaimniecībā (190.-223.p.)	6	4
Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju darbībā – valsts amatpersonu bezdarbība, kukuļošana (319., 320.-323.p.)	6	4
Noziedzīgi nodarījumi pret vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību (225., 228.p.)	5	3
Tišs smags miesas bojājums (125.p.)	4	3
Noziegumi pret cilvēci, mieru, kara noziegumi, genocīds (78.p.)	2	1
Noziegumi pret valsti (90., 94.p.)	2	1
Noziedzīgi nodarījumi pret jurisdikciju (300.p.)	1	1
Kopā	147	100

* Pie nozieguma kopības uzrādīts Krimināllikuma pants par smagāko noziedzīgo nodarījumu

APELĀCIJĀ PĀRSŪDZĒTO PIRMĀS INSTANČES LIETU IZTIESĀŠANAS REZULTĀTI APGABALTIESĀM

Apgabaltiesa	Iztiesātas lietas	Nolēmums atstāts negrozīts	Nolēmums atcelts pilnībā vai tā daļā, taisot jaunu spriedumu	Nolēmums atcelts pilnībā vai tā daļā, nododot lietu jaunai izskatīšanai	Tiesvedība izbeigta	Apelācijas sūdzība/ protests atstāts bez izskatīšanas	Atcelti nolēmumi %
Rīgas apgabaltiesa	101	9	90	1	0	1	90
Kurzemes apgabaltiesa	11	2	9	0	0	0	82
Latgales apgabaltiesa	9	0	9	0	0	0	100
Vidzemes apgabaltiesa	9	3	5	0	0	1	56
Zemgales apgabaltiesa	17	2	14	0	1	0	82
Kopā	147	16	127	1	1	2	87

Jo kas tad Krimināllietu tiesu palātai palicis izdarīt 2014. gadā? – ir jāizskata atlikušās lietas.

Matemātiski rēķinot, tās gada laikā ir iespējams izskatīt, turklāt jaunas lietas palāta vairs nesaņem. Taču jāreķinās ar joprojām lielo atlikto lietu skaitu. 2013.gadā lietu izskatīšanu palāta atlikusi 172 reizes (2012.gadā – 196). Principā darbu aizvadītā gada palāta pilnībā uzsāka tikai pēc 1.aprīļa, kad stājās spēkā apjomīgie grozījumi Krimināllikumā, kas mainīja sodu politiku. Līdz tam lietu izskatīšana no dalībnieku puses tika iespējami novilcināta.

2013.gada 19.decembrī pieņemti grozījumi Kriminālprocesa likumā, ar kuriem noteikta kārtība, kas notiks ar tām lietām, ko Krimināllietu tiesu palāta nespēs pabeigt – tās lietas, kuras nodotas izskatīšanai palātā līdz 2013.gada 31.decembrim, bet

KRIMINĀLTIETU TIESU PALĀTĀ APELĀCIJAS KĀRTĪBĀ IZTIESĀTO LIETU REZULTĀTI

Rezultāts	Lietu skaits	Procenti
Pirmās instances tiesas nolēmums atstāts negrozīts	16	11
Pirmās instances tiesas spriedums atcelts pilnībā vai tā daļā, taisot jaunu spriedumu; tai skaitā	128	87
Sakarā ar nepamatotu attaisnošanu vai kriminālprocesa izbeigšanu - taisot notiesājošu spriedumu	9	
Sakarā ar nepamatotu notiesāšanu - taisot attaisnojošu spriedumu	12	
Sakarā ar nepamatotu notiesāšanu – pieņemot lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu	4	
Kvalificējot noziedzīgo nodarījumu pēc cita KL panta:		
- atstājot negrozītu pirmās instances tiesas noteikto sodu	2	
- nosakot vieglāku sodu nekā pirmās instances tiesa	27	
- nosakot smagāku sodu nekā pirmās instances tiesa	1	
Atstājot negrozītu pirmās instances tiesas noteikto noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju:		
- nosakot vieglāku sodu	57	
- nosakot smagāku sodu	0	
Izdarot nolēmumā citus grozījumus	15	
Nododot lietu jaunai izskatīšanai	1	
Tiesvedība izbeigta	1	1
Apelācijas sūdzība vai protests atstāts bez izskatīšanas	2	1
Kopā	147	100

kurās tiesas izmeklēšana nav uzsākta līdz 2014.gada 30.jūnijam, nodos izskatīšanai apgabaltiesai kā apelācijas instances tiesai. Arī tās lietas, kuru izskatīšana netiks pabeigta līdz 31.decembrim, nodos izskatīšanai apgabaltiesai kā apelācijas instancei.

Šie likuma grozījumi dos iespēju palātai šogad atliktās lietas nozīmēt izskatīšanai nevis pēc 5–6 mēnešiem, bet, iespējams, pēc nedēļas, kas viennozīmīgi paātrinās palātā esošo atlikušo lietu izskatīšanas termiņus.



Ervins Kušķis,
Krimināllietu tiesu palātas priekšsēdētājs

JUDIKATŪRAS NODAĻA

Judikatūra nodaļas vadītājs Pāvels GRUZIŅŠ

Konsultanti: Zinaida INDRŪNA – likumu piemērošanas jautājumos,
Juris KALNIŅŠ – administratīvajās tiesībās, Anda KRASTIŅA – civiltiesībās,
Nora MAGONE – krimināltiesībās (apvienojot ar departamenta priekšsēdētāja palīga amatu)

JUDIKATŪRAS DATUBĀZĒ IEVIETOTI SENĀTA NOLĒMUMI 2009.-2013. GADĀ (AUGSTĀKĀS TIESAS MĀJASLAPĀ)

Gads	Civillietas	Krimināllietas	Administratīvās lietas
2009	60	49	70
2010	57	61	88
2011	57	53	73
2012	102	68	106
2013	63	63	73

Likuma „Par tiesu varu” 28.⁶ panta ceturtajā daļā noteikts, ka Augstākā tiesa Tiesu informācijas sistēmas ietvaros veido judikatūras datubāzi. Savukārt šā panta piektā daļa uzdevusi Augstākās tiesas priekšsēdētājam pēc saskaņošanas ar Tieslietu ministriju noteikt judikatūras datubāzē iekļaujamās informācijas atlases un apstrādes kārtību.

Ja likuma „Par tiesu varu” 33.panta trešajā daļā un 40.panta 3.daļā noteikts, ka rajona tiesas priekšsēdētājs un apgabaltiesas priekšsēdētājs veicina vienotu tiesu praksi tiesā, organizē aktuālu normatīvo aktu piemērošanas jautājumu apspriešanu un tiesu prakses analīzi, tad neko līdzīgu neatradisim minētā likuma 6. nodaļā par Augstāko tiesu.

Judikatūras nodaļas kompetenci, struktūru un darba organizāciju nosaka Augstākās tiesas priekšsēdētāja parakstītais nodaļas nolikums. Struktūrvienība darbojas tiešā Augstākās tiesas priekšsēdētāja pakļautībā.

Nolikums varētu būt izdots, ņemot vērā, ka likums nav noteicis uzņemties priekšsēdētājam atbildību ne tikai saskaņā ar likuma 50.panta pirmo daļu, bet arī saskaņā ar likuma 49.pantu „Plēnums un tā kompetence” un 49¹. pantu „Augstākās tiesas departamenta tiesnešu kopsapulce”. Likuma 49.panta 2.daļā atrunāts, ka plēnums apspriež aktuālus tiesību normu interpretācijas jautājumus. Savukārt 49¹.panta otrajā daļā likumdevējs noteicis, ka Augstākās tiesas departamentu tiesnešu kopsapulce arī apspriež aktuālus tiesību normu interpretācijas jautājumus, lai nodrošinātu vienveidību tiesību normu piemērošanā. Iepriekš lēmumus pieņēma Tiesu palātu un departamenta tiesnešu kopsapulce. Tagad departamenta tiesnešu kopsapulce savu viedokli par tiesību normu interpretācijas un piemērošanas jautājumiem formūlēs kā lēmumu, kuru jāpublicē mājaslapā internetā. Pirms tam bija noteikts, ka lēmumu publicē, nenorādot konkrētu veidu, kā to darīt.

Ir jātiek skaidrībā – kas darāms plēnumā, kas departamenta tiesnešu kopsapulcē. Tad nākotnē Judikatūras nodaļa varētu strādāt sekmīgāk.

Protams, svarīgi ir saglabāt un celt Augstākās tiesas lomu vienotas tiesu prakses veidošanā valstī. Lai kā likumdevējs likumos ir samudžinājis tiesu iekārtas jautājumus, ir jāatzīst, ka viena no Augstākās tiesas pamatfunkcijām tomēr ir vienveidīgas un prognozējamas tiesu prakses veidošana.

TIESU PRAKSES APKOPOJUMI

Judikatūras nodaļa turpinājusi apkopot un pētīt tiesu praksi atsevišķos tiesību normu piemērošanas jautājumos, atlasīt, apstrādāt un publicēt judikatūras datubāzē Senāta nolēmumus, kuriem varētu būt nozīme vienveidīgas tiesu prakses veicināšanā valstī.

Pabeigts iepriekšējā gadā iesāktais tiesu prakses apkopojums „Tiesu prakse krimināllietās, izskatot prokurora protestus apelācijas un kasācijas kārtībā” un veikti jauni pētījumi.

Administratīvajās tiesībās divi pētījumi pabeigti, viens iesākts:

- Tiesu prakse valsts dienesta lietās (E.Danovskis);
- Par tiesu praksi būvniecības, teritorijas plānojuma un vides lietās (S.Meiere);
- Tiesu prakse lietās par sociālās drošības jautājumiem (pensijas, pabalsti, palīdzība dzīvokļu jautājumu risināšanā) (A.Kovaļevska).

Civiltiesībās divi pētījumi:

- Tiesu prakse līgumodu piemērošanā (K.Torgāns, G.Davidovičs);
- Tiesu prakse lietās par darījumu apstrīdēšanu un zaudējumu piedziņu no parādnieka pārstāvjiem maksātnespējas procesa ietvaros (H.Jauja).

Krimināltiesībās trīs pētījumi:

- Tiesu prakse krimināllietās par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas (V.Liholaja);
- Tiesu prakse par tiesībām uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā un soda noteikšanā, ja nav ievērotas tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā (Ā.Meikališa, K.Strada-Rozenberga);
- Tiesu prakse noziedzīgu nodarījumu kvalificēšanā, ja lieta izskatīta bez pierādījumu pārbaudes (V.Liholaja).

Pētījumu sagatavošanā iesaistīti Latvijas Universitātes zinātnieki, profesori, pasniedzēji, kā arī citi savas jomas speciālisti, atzīti eksperti.

Pēc vispusīgas pētījumu apspriešanas attiecīgajos departamentos visi pētījumi tiek publicēti Augstākās tiesas mājaslapā.

2014.gadā plānoti 8 tiesu prakses apkopojumi – pētījumi, tai skaitā 4 Administratīvo lietu departamentā, 2 Civillietu departamentā, 2 Krimināllietu departamentā.

Tiek gatavots trīspusējas sadarbības līgums starp Tiesnešu mācību centru, Augstāko tiesu un konkrētu autoru par tiesu prakses analīzi organizētās noziedzības lietās.

JUDIKATŪRAS DATUBĀZE

Lai izceltu un izvirzītu tiesību attīstībai nozīmīgas atziņas, veidotu vienotu tiesu praksi, liela nozīme ir tiesu nolēmumu apstrādei. Judikatūras nodaļas konsultanti nolēmumu publicēšanu, attiecīgās tēzes noformulējumu saskaņo ar tiesnesi un departamenta priekšsēdētāju. 2013.gadā kopumā atlasīti 199 Senāta nolēmumi, kuri publicēti Augstākās tiesas

mājaslapā un TIS (Tiesu informācijas sistēmā). No tiem 73 nolēmumi administratīvajās lietās, 63 nolēmumi civillietās un 63 krimināllietās.

Tas ir mazāk kā 2012.gadā, kad bija publicēti 276 nolēmumi ar judikatūras nozīmi un kas bija par 34% vairāk nekā 2011.gadā. Tas skaidrojams ar to, ka ne visiem Senāta nolēmumiem ir bijusi nozīme judikatūras veidošanā, kas savukārt vedina domāt, ka kasācijas instancei striktāk būtu vērtējama kasācijas sūdzību izskatīšanas nepieciešamība tiesas sēdēs un jāveido papildu filtri sūdzību pieļaujamībai.

Judikatūras nodaļas konsultanti turpināja pilnveidot nolēmumu klasifikatorus pēc lietu kategorijām vai tiesību normām, sastādīja tiesību aktu rādītājus, kārtoja judikatūras nolēmumu arhīvu, piedalījās Senāta 2012.gada spriedumu un lēmumu krājuma sagatavošanā.

LASĪTAVA

Piešķirtā finansējuma ietvaros pilnveidota Augstākās tiesas lasītava. 2013.gadā iegādāta 191 grāmata (2012.gadā – 131).

Konsultante likumu piemērošanas jautājumos turpināja sastādīt 1920.–1940.gada Senāta Civilās kasācijas departamenta nolēmumu rādītāju, izveidoja 1919.–1940.gada spriedumu oficiālo publikāciju un F.Konradi sastādīto spriedumu izvilkmumu salīdzinošās tabulas un turpināja sagatavot 1919.–1940.gada nolēmumos izmantoto Civillikuma pantu rādītāju.

ATBALSTS TIESNEŠIEM

Pēc tiesnešu pieprasījuma tiek atlasīti un apkopoti nolēmumi, kuri nepieciešami lietas izskatīšanai, kā arī juridiskā literatūra nolēmumu vai publikāciju sagatavošanai.

PAVISAM JUDIKATŪRAS DATUBĀZĒ IEVIETOTI SENĀTA NOLĒMUMI (AUGSTĀKĀS TIESAS MĀJASLAPĀ 2002. – 2013.GADĀ)

Civillietas	615
Krimināllietas	505
Administratīvās lietas	639
Kopā	1759

Veiksmīga sadarbība izveidojās ar Augstākās tiesas priekšsēdētāja palīdzi Eiropas Savienības tiesību jautājumos Anitu Zikmani, kura sagatavoja apkopojumus par EST izskatītajām lietām un par Eiropas Savienības un starptautisko tiesību regulējumu un šo tiesību piemērošanu konkrētās lietās Augstākajā tiesā.

Tiesu iekārtu regulējošajos normatīvajos aktos šobrīd tiesu prakses apkopošana un analīze ir decentralizēta. Vienotas prakses veidošana vēl vairāk aktualizēsies, kad tiks likvidētas Krimināllietu un Civillietu tiesu palātas kā apelācijas instances Augstākajā tiesā. Kā piecas apgabaltiesas kā apelācijas instances tiesas veidos vienotu tiesu praksi?

Varbūt tiesu prakses apkopošana un analīze būtu jāorganizē vienuviet un centralizēti kā atsevišķa institūcija? Vai arī jāveido krietni lielāka struktūrvienība Augstākajā tiesā, kas nostiprināta likumā.



Pāvils Gruziņš,
Judikatūras nodaļas vadītājs

ADMINISTRĀCIJA

Administrācijas vadītāja Sandra LAPIŅA

Nodaļu vadītāji:

Finanšu un saimniecības nodaļa – Uldis ČUMA-ZVIRBULIS
Dokumentu pārvaldības nodaļa – Jana ČAŠA
Personāla nodaļa – Gunita ĀRGALE
Komunikācijas nodaļa – Rasma ZVEJNIECE
Informātikas nodaļa – Pāvils VEĻECKIS

ADMINISTRĀCIJAS STRUKTŪRA UN FUNKCIJAS

Administrācija ir Augstākās tiesas struktūrvienība, kuras mērķis ir radīt priekšnoteikumus Augstākās tiesas saskaņotai un optimālai darbībai, lai nodrošinātu likumā noteikto Augstākās tiesas uzdevumu izpildi. Administrācijā ir piecas nodaļas: Personāla nodaļa, Finanšu un saimniecības nodaļa, Komunikācijas nodaļa, Informātikas nodaļa (no 01.01.2014. Informācijas tehnoloģiju nodaļa), Dokumentu pārvaldības nodaļa. No 2014.gada 1.janvāra Administrācijas pakļautībā ir arī Augstākās tiesas kanceleja.

Administrācijas darbību regulē likums „Par tiesu varu”, Administrācijas nolikums un Administrācijas nodaļu nolikumi. Administrācijas darbu vada Administrācijas vadītājs.

Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 50.¹ pantu Augstākās tiesas Administrācijai ir šādas funkcijas:

- veikt finanšu vadību;
- gādāt par materiāltehnisko nodrošinājumu;
- kārtot lietvedību;

- organizēt personālvadību un mācības;
- nodrošināt saziņu ar sabiedrību;
- veikt starptautisko sadarbību.

Kopš 2010.gada Augstākās tiesas Administrācijai nākusi klāt jauna funkcija – Tieslietu padomes darba nodrošināšana, kas ievērojami palielinājusi darba apjomu.

ADMINISTRĀCIJAS DARBĪBA 2013.GADĀ

2013.gadā Administrācija strādāja 23 darbinieki.

Administrācija 2013.gadā turpināja darbu visās likuma „Par tiesu varu” noteiktajās darbības jomās saskaņā ar Augstākās tiesas stratēģiju un darba plānu 2013.gadam.

FINANŠU VADĪBA UN MATERIĀLTEHNISKAIS NODROŠINĀJUMS

Budžets. Likumā „Par valsts budžetu 2013.gadam” Augstākajai tiesai tika piešķirts budžets 3 185 191 Ls, kas, salīdzinot ar 2012.gadu, bija par 9 % vairāk. 2013.gadā piešķirts

finansējums 252 521 Ls jaunajām politikas iniciatīvām šādā apmērā: tiesu prakses pētījumu veikšana – 10 000 Ls, darbinieku veselības apdrošināšana – 17 000 Ls, Tieslietu padomes darba nodrošināšana – 25 986 Ls, darbinieku atalgojums un atvaļinājuma pabalsti – 179 435 Ls, tālākizglītība un starptautiskā sadarbība – 20 000 Ls.

Augstākās tiesas budžets 2014.gadam ir 4 823 940 euro (3 390 284 Ls) – salīdzinot ar 2013.gadu, tas ir par 6 % vairāk. Galvenās prioritātes 2014.gada budžetā: informācijas tehnoloģiju attīstība – 130 264 euro (91 550 Ls); tiesas infrastruktūras attīstība (remonti) – 46 695 euro (32 817 Ls); tiesas procesa un lēmumu tulkpojumu nodrošināšana – 31 145 euro (21 889 Ls); mēnešalgas izlīdzināšana darbiniekiem, minimālās darba algas paaugstināšana – 57 198 euro (40 199 Ls); tiesas spriedumu un gala nolēmumu anonimizēšana – 23 519 euro (16 529 Ls).

Telpas un materiāltehniskais nodrošinājums. 2013.gadā veikti divi publiskie iepirkumi – logu piegādei un uzstādīšanai un telpu uzkopšanas pakalpojumiem.

Būtiskākie darbi: logu nomaiņa 3. un 4.stāva gaitenī, sanitāri tehniskajos mezglos un trīs kabinetos; remonti telpās, kur uzstādīti jaunie logi; radiatoru nomaiņa 3.stāva gaitenī un iegādāti radiatori 1. un 4.stāva gaitenim un sanitāri tehniskajiem mezgliem; restaurēti apmeklētāju krēsli un iegādātas jaunas biroja mēbeles.

IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMA

Turpināta iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošana un regulāra tās uzraudzība. Iekšējās kontroles sistēmas plāns tiek apstiprināts katram gadam.

LIETVEDĪBA

Nodrošināta vienota lietvedības politika un turpināta lietvedības sistēmas attīstība.

2013.gadā no fiziskām un juridiskām personām Augstākajā tiesā saņemti 3168 dokumenti (2012.gadā – 3969), nosūtīti 2527 dokumenti (2012.gadā – 3269). Dokumentu skaits ir samazinājies, jo no 2013.gada Augstākajā tiesā vairs netiek iesniegti lūgumi par protesta iesniegšanu civillietās un daļa dokumentu tiek saņemta un nosūtīta elektroniski.

Saņemtas 13 962 tieslietas un ar tiesvedības procesu saistītie dokumenti (2012.gadā – 12 807).

2013.gadā pieņemti jauni Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par tiesas sniegtajiem maksas pakalpojumiem”, kas sārkoja dokumentu iesniegšanas procesu elektroniskajā formātā, nosakot maksu par elektronisko dokumentu apstrādi.

Saņemts 521 elektronisks pasta sūtījums ar drošu parakstu, kas ir par 57% vairāk nekā 2012.gadā.

PERSONĀLVADĪBA

Turpināta personāla politikas pilnveidošana, budžeta iespēju robežās atbalstīta tiesnešu un darbinieku profesionālā izaugsme.

Personāls. Augstākajā tiesā strādāja 117 darbinieki un 50 tiesneši. Augstākajā tiesā 2013.gadā amata pienākumus uzsākuši pildīt 4 tiesneši (tiesneša pienākumu izpildītāji uz laiku), 5 atbrīvoti no amata pienākumu pildīšanas (3 no tiem pienākumu izpildītāji uz laiku, kas pēc atbrīvošanas atkārtoti uzsāka pienākumu pildīšanu).

Darbinieku atlase. Personāla kustība, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājusies – kopējais personāla mainības indekss 2012.gadā bija 22 %, 2013.gadā – 17 %. Vislielākā personāla mainība joprojām bija Civillietu tiesu palātas kancelejā – 54% (2012.gadā – 64 %), kas būtiski ietekmē kancelejas darba efektivitāti.

Darbinieku atlasē noteicošās prasības ir izglītība, darba spējas un praktiskā pieredze. Augstākās tiesas personāla politikas mērķis ir nodrošināt tādu darbinieku piesaisti, kas sekmētu darba efektivitāti un stratēģisko mērķu sasniegšanu.

Organizēti 7 iekšējie un 7 ārējie amatu konkursi. Personāla atlasē veiksmīgi izmantota praktiskā zināšanu pārbaude – testi un kāzusi.

Sagatavots „Ceļvedis jaunajiem darbiniekiem”, kurā apkopota nepieciešamā informācija, lai darbinieks veiksmīgi adaptētos kolektīvā. Ceļvedi jaunie darbinieki vērtē atzinīgi un uzskata par noderīgu.

Tālākizglītība. Saskaņā ar Augstākās tiesas 2013.gada Tālākizglītības plānu, sadarbojoties ar Tiesnešu mācību centru un citiem mācību pakalpojumu sniedzējiem, kopumā tika organizēti 63 dažādi kursi un semināri (Tiesnešu mācību centrs – 25, citi – 38), kuros tiesneši un darbinieki uzlaboja savas profesionālās zināšanas, pilnveidoja prasmes un iemaņas. Tiesnešu un darbinieku profesionālā kompetence tika pilnveidota arī ārzemēs, piedaloties semināros un citos pieredzes apmaiņas pasākumos. 2013.gadā tiesneši un darbinieki bijuši 53 komandējumos. Tiesneši un palīgi apmeklēja Eiropas Cilvēktiesību tiesu un Eiropas Savienības tiesu.

2013.gadā 30 augstskolu studenti izgāja mācību prakses programmu Augstākajā tiesā.

Motivācijas sistēma. 2013.gadā jau trešo reizi veikta visu darbinieku novērtēšana, kas dod iespēju novērtēt kompetences, darba pienākumu izpildi un apzināt darbu veicinošos un kavējošos faktorus. Darbinieku novērtēšanas rezultāti 2013.gadā: A kategorija – 54, B kategorija – 56, C kategorija – 4 darbiniekiem.

2013.gadā piešķirti 17 Augstākās tiesas apbalvojumi. 4 tiesneši un 11 darbinieki saņēma Augstākās tiesas Atzinības rakstu, 1 tiesnesis saņēma Augstākās tiesas Divdesmit gadu Izdienas nozīmi, 1 darbinieks – Augstākās tiesas Piecpadsmit gadu Izdienas nozīmi. 2 tiesneši un 1 darbinieks izvirzīti un apbalvoti ar Tieslietu sistēmas Goda zīmi – to saņēma Senāta Civillietu departamenta senatore Ināra Garda, Krimināllietu departamenta senatore Inguna Radzeviča un Krimināllietu tiesu palātas kancelejas vadītāja Daina Zomerfelde.

INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJAS

Budžeta iespēju robežās turpinājās Augstākās tiesas datorsistēmas attīstība, pilnveidojot to ar musdienīgām tehnoloģijām.

Uzstādīta jauna datortehnika tiesnešiem – ātri kompaktie printeri, kas ietaupa laiku un vietu uz darba galda, un lielāki monitori ar redzei saudzīgāku attēlošanas tehnoloģiju.

Nodrošināta datortehnika un moblais tehniskais risinājums Tieslietu padomes sēžu procesa audio ierakstīšanai.

Kancelejā uzstādīts POS termināls bezskaidras naudas norēķiniem ar bankas kartēm. Iegādāts jauns krāsainais kopētājs.

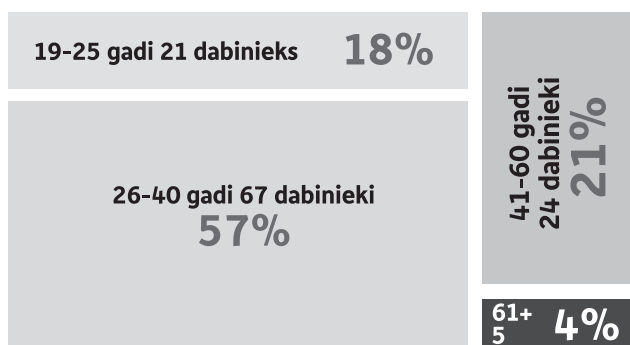
2013.gadā pieaugusi videokonferences un sēžu audio ierakstu izmantošana Krimināllietu tiesu palātā.

KOMUNIKĀCIJA UN STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Stratēģiskie mērķi Augstākās tiesas komunikācijai ir: atklātības principa pilnveidošana tiesas darbā; tiesas nolēmumu pieejamības nodrošināšana; līdzdalība sabiedrības tiesiskajā izglītošanā; tiesas darba organizācijas pilnveidošana.

Ziņas un mediju jautājumi. 2013.gadā uzrakstīti 130 paziņojumi par notikumiem, disciplinārlietām un Tieslietu padomes darbību, 182 – par tiesas sēdēm. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, mazāk bijis paziņojumu par disciplinārlietām, jo mainījies informēšanas kārtība: Disciplinārkolēģijas informācija publicēta tiesu portālā, Disciplinārtiesas informācija – Augstākās tiesas

DARBINIEKU VECUMA STRUKTŪRA



mājaslapā. Ziņām par tiesu lietām izveidots pārskatāmāks risinājums – tās strukturētas kasācijai un apelācijai.

Visvairāk mediju jautājumu uzdots saistībā ar Tieslietu padomes darbu, sēdēm, lēmumiem, par tiesnešu disciplinārlietām, par grozījumiem likumos – jautāti viedokļi un skaidrojumi, par tiesu lietu statistiku, par ECT lietām un par jauno tiesnešu novērtēšanas sistēmu.

Jauna mājaslapa. Jaunā mājaslapa, kurā integrēta arī visa iepriekšējā informācija, darbojas kopš septembra. Būtiskākais ieguvums no administrēšanas viedokļa – automātiska TIS datu integrēšana tiesas kalendārā. Būtiskākie uzlabojumi lietotājiem – izveidota atsevišķa Judikatūras sadaļa ar daudzveidīgiem nolēmumu klasifikatoriem, līdz ar to plašāka un pārskatāmāka judikatūras pieejamība, kā arī atsevišķa Tieslietu padomes sadaļa. Strukturētāka informācija visā mājaslapā. Informācija par svarīgākajiem jaunumiem Augstākās tiesas mājaslapā tiek nosūtīta e-pastā visiem Augstākās tiesas tiesnešiem un darbiniekiem, caur Tiesu administrācijas kanaleju – arī citu tiesu tiesnešiem.

Sagatavots „Ceļvedis www.at.gov.lv lietotājiem” – drukāts informatīvais materiāls, kas pieejams tiesas apmeklētājiem.

Drukātie materiāli. Sagatavoti un izdoti „Augstākās tiesas biļetena” divi numuri, katrs 300 eksemplāru tirāžā. Tie nosūtīti visām tiesām, tiesu sistēmas iestādēm, bibliotēkām, augstskolu juridiskajām fakultātēm, ievietoti mājaslapā. Biļetenā publicēti arī publiskais pārskats par Augstākās tiesas darbu 2012.gadā.

Senāta 2012.gada nolēmumu krājuma izdevējs bija Tiesu namu aģentūra. Nolēmumu atlasī un apstrādi veica Senāta departamenti un Judikatūras nodaļa, krājuma sastādīšanu, rediģēšanu, korektūru – Komunikācijas nodaļa.

Vizītes, konferences. Nozīmīgs notikums bija Valsts prezidenta vizīte Augstākajā tiesā 2013.gada februārī, kas noslēdzās ar Satversmes komentāru grāmatas atvēršanas pasākumu.

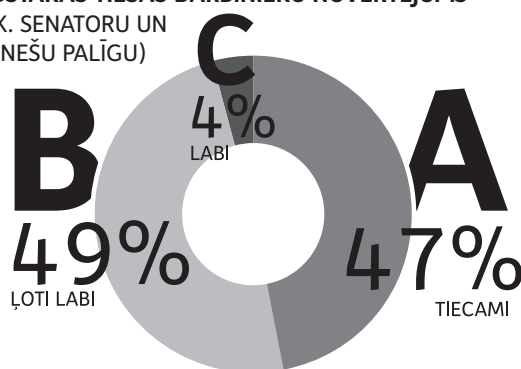
Sadarbībā ar Latvijas Universitātes Juridisko fakultāti Augstākā tiesa organizēja Latvijas tiesnešu konferenci. Saņemtas pozitīvas tiesnešu atsauksmes par praktiskajām ievirzēm – psiholoģiju, komunikāciju ar medijiem, latviešu valodu un latīņu valodu. Atzīmējot Latvijas Senāta 95.gadadienu, rikota svinīgā sēde, kurā piedalījās Augstākās tiesas tiesneši, darbinieki, bijušie tiesneši, Latvijas Senāta senatoru pēcteči, Prezidenta kanceleja, tieslietu ministrs, Tieslietu padomes locekļi. Uzņemta videofilma „Latvijas Senātam – 95. Vakar un šodien”.

Sadarbība ar izglītības iestādēm. Turpinot tradīciju, augstskolu juridisko fakultāšu studenti Pirmkursnieku dienās tikās ar Augstākās tiesas priekšsēdētāju un iepazīs ar tiesas vēsturi – Augstāko tiesu apmeklēja 420 studenti no 8 augstskolām un koledžām.

Tāpat turpinātas Senatoru stundas skolēniem – astoņām skolēnu grupām vadītas tiesību pamatu stundas. Ēnu dienā Augstākajā tiesā bija 10 „ēnas”.

AUGSTĀKĀS TIESAS DARBINIEKU NOVĒRTĒJUMS

(T.SK. SENATORU UN TIESNEŠU PALĪGU)



Starptautiskā sadarbība. Augstāko tiesu apmeklēja 13 ārvalstu delegācijas. Nozīmīgākās vizītes: Slovākijas Augstākās tiesas delegācija, Eiropas Cilvēktiesības tiesas tiesnešu delegācija, Moldovas Tieslietu ministrijas un Tieslietu padomes delegācija, Centrālāzijas tieslietu sistēmas delegācija, Austrijas administratīvo tiesu tiesneši. Dažādu programmu ietvaros Augstāko tiesu apmeklēja vairākas ārzemju studentu grupas no Vācijas, Nīderlandes, Erasmus programmas, ELSA.

Augstākās tiesas vēsture. Augstākās tiesas muzejā novadīta 51 ekskursija (2012.gadā – 32) – ārvalstu delegācijām un viesiem, skolēnu un studentu grupām, tiesu un prokuratūras darbiniekiem, Jauno tiesnešu mācību dienas dalībniekiem, Augstākās tiesas jauniešiem darbiniekiem un citiem interesentiem. Muzeja materiāli izmantoti Senāta 95.gadadienas svinībām un videofilmas veidošanai.

Sagatavota publikācija „Jurista Vārdam” par Latvijas Senāta senatoru Vladimīru Bukovski. Muzeja materiāli prezentēti Valsts kanchejas publiskajā lekcijā par bijušo Ministru prezidentu un Latvijas Senāta senatoru Voldemāru Zāmuēlu.

SECINĀJUMI

Augstākās tiesas Administrācija stratēģijā 2011.–2013.gadam noteiktos uzdevumus kopumā pildījusi sekmīgi. Būtiskākie sasniegumi 2013.gadā:

- pozitīvs Valsts kontroles atzinums par 2012.gadu – finanšu vadības sistēma nodrošina skaidru un patiesu informāciju par Augstākās tiesas finansiālo stāvokli, iekšējā kontroles sistēma nodrošina valsts budžeta līdzekļu izlietošanas efektīvu kontroli;
- tiesā ir sakārtota darba vide, 2014.gadā uzsākta datortehnikas nomaina tiesnešiem un palīgiem;
- īstenojot Augstākās tiesas mērķiem atbilstošu personāla politiku, tiesnešiem atbalstu sniedz izglītoti, profesionāli un motivēti darbinieki, 2013.gadā samazinājusies personāla mainība;
- lietvedības sistēma nodrošina ātru un kvalitatīvu dokumentu apstrādi;
- regulāra un kvalitatīva komunikācija, izmantojot gan sadarbību ar medijiem, gan mājaslapu, nodrošina izpratnes par tiesu varu veicināšanu sabiedrībā;
- sagatavots nozīmīgs vēstījums vēsturei – videofilma „Latvijas Senātam – 95. Vakar un šodien”.

Sandra Lapīna,
Administrācijas vadītāja